

โครงการวิจัย

เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้

โดย

นางมาลินี ภูหมั่นเพียร

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2556

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 และได้ดำเนินการเก็บข้อมูลมาตั้งแต่ ปี 2554 โดยมีจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่งเพื่อหาคำตอบของผลการดำเนินงานให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลางที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ในช่วงปี 2549 เป็นต้นมา ซึ่งบุคลากรของสำนักหอสมุดกลางได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ดังนั้น งานวิจัยเล่มนี้จึงแสดงข้อมูลของผลการดำเนินงานบริการวิชาการที่จัดให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ว่าส่งผลต่อการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างต่อเนื่องอย่างไร ตลอดจนส่งผลต่อการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียนหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำผลข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ต่อไป

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง คณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จของผลงานวิจัย มา ณ ที่นี้

มาลินี ภูหมั่นเพียร
ธันวาคม 2556

ชื่อเรื่องงานวิจัย : โครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่
ชุมชนในภาคใต้
ชื่อผู้วิจัย : นางมาลินี ภูหมั่นเพียร
ปีที่วิจัย : 2556

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ โดยมี
จุดมุ่งหมาย เพื่อติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ ของสำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้วิธีการประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการในรูปแบบชิปปี้ (CIPP
model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการซึ่งห้องสมุดใต้ดำเนินการในภาคใต้ จำนวน
2 โรงเรียน (สุราษฎร์ธานี และพังงา) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 2 คน อาจารย์ จำนวน
38 คน และนักเรียน จำนวน 308 คน ในวัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โรงเรียนบาง
ม่วง จังหวัดพังงาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบ
สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด แบบสอบถามนิสักรักการอ่าน
แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของ
นักเรียน แบบสัมภาษณ์การให้การสนับสนุนของครู แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และ
แบบสอบถามความพึงพอใจต่อบริการห้องสมุดของครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อ
ความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ บุคลากร เมื่อสรุปข้อมูล
พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางนั้น
ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการบริการวิชาการ
ที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางจึงประกอบด้วย (1) การศึกษาความต้องการของชุมชน (2) ความพร้อม
ของชุมชน และ (3) การกำหนดรูปแบบการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชน

**Research Title : A Follow-Up Study of Community Service Project in South
Region Launched by Staff at Central Library, SWU**

Researcher : Mrs. Malinee Poomanpean

Year : 2013

Abstract

This study aimed to follow-up community service project launched by staff at Central Library, Srinakharinwirot University through CIPP model. Here, we focused at projects around the south region of Thailand including 2 schools in Suratthani province and Phangnga province. The subjects comprised 2 school administrators, 38 teachers and 308 students at Wat Phra Borommathat Chaiya (Suratthani province) and Banbangmuang School (Phangnga province) by stratified random sampling. The research instrument included semi-structured interview, questionnaire concerning student's reading habit, library usage and satisfaction, and teacher' library usage and satisfaction. The results indicated that factor affecting community service project launched by staff at Central Library included school administrator and staff, hence the guideline for performing community service project could be as (1) community need survey (2) community readiness, and (3) provision of community service model.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	2
ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
กรอบแนวความคิดโครงการวิจัย.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
การติดตามผลโครงการ.....	4
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	5
บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	21
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	21
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
ห้องสมุดวัดพระบรมธาตุไชยา.....	25
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลห้องสมุดวัดพระบรมธาตุไชยา.....	27
ห้องสมุดโรงเรียนบ้านม่วง.....	32
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลห้องสมุดโรงเรียนห้องสมุดโรงเรียนบ้านม่วง.....	34
5. การอภิปรายผล.....	42
ผลการประเมินแบบชิปปี.....	42
สรุป.....	47
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนต่าง ๆ ทั้งในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง โดยดำเนินการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนให้ได้มาตรฐานในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด การจัดกายภาพห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนต่อไป

สำหรับห้องสมุดโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคใต้ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วมี ดังนี้

1. ห้องสมุด “อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” ณ วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยสำนักหอสมุดกลางได้ไปบูรณะห้องสมุด “อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยนำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย ณ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มตั้งแต่การสำรวจสภาพห้องสมุด การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ และจัดบรรยากาศส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุด การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูป PLS 3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ

2. โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เป็นโรงเรียนที่ได้ดำเนินงานในการพัฒนาห้องสมุด ตั้งแต่ ปี 2548 ซึ่งเป็นโครงการฟื้นฟูห้องสมุดโรงเรียนที่ประสบภัยพิบัติ หลังจากเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การจัดห้องสมุดโรงเรียนเข้าสู่ระบบมาตรฐาน” กิจกรรมที่ฝึกอบรม ได้แก่ การสร้างฐานข้อมูล การประเมินทรัพยากรห้องสมุด การปรับปรุงห้องสมุดทางกายภาพ การใช้ห้องสมุดกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การซ่อมหนังสือ การเตรียมหนังสือออกให้บริการ และการสร้างเครือข่ายในการฟื้นฟูห้องสมุดของโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการระยะที่ 2 เป็นการติดตามและประเมินผลปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนการให้คำแนะนำ และระยะที่ 3 เป็นการนำหนังสือที่ผ่านการคัดสรรมอบให้แก่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (นงนารถ ชัยรัตน์. 2548: 97)

จากการดำเนินงานทั้ง 2 แห่ง จึงสรุปกิจกรรมของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่จัดให้แก่ห้องสมุดโรงเรียนประกอบด้วย

1. การปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณนั่งอ่าน ชั้นวางหนังสือ

2. การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหา คัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียน

3. การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และการสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือด้วยระบบทศนิยมของดิวอี้ และสร้างฐานข้อมูลด้วยโปรแกรมห้องสมุด PLS3.04

4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย การส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ การใช้ห้องสมุด

จากการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น สำนักหอสมุดกลางจึงมีความประสงค์ที่จะทราบผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม วิธีการหนึ่งคือการประเมินโครงการบริการวิชาการที่จัดให้แก่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานในทุกด้าน เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนแก่ห้องสมุดโรงเรียน และสามารถนำมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลางได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. กระบวนการโครงการวิจัย การประเมินผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ดำเนินงานตามปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนของสำนักหอสมุดกลาง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือโรงเรียนภายใต้โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนเขตพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ 1) วัดพระบรมธาตุไชยา 2) โรงเรียนบ้านบางม่วง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียนในโรงเรียนในโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนเขตพื้นที่ภาคใต้ที่ได้มาด้วยการสุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive random sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน อาจารย์ จำนวน 38 คน และนักเรียน จำนวน 308 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ (Project evaluation) หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาปัจจัยให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

2. การประเมินโครงการแบบชิปปี้ (CIPP model) หมายถึง การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านบริบท (Context) ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ 1) ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน 2) ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดสรรงบประมาณ

2.3 ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ 1) การจัดทางกายภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ 3) การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ 4) การสร้างฐานข้อมูล 5) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2.4 ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุด

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ในรูปแบบชิปปี้ (CIPP model) ที่เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการ เป็นการประเมินที่มุ่งตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตของเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ สำหรับการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ใช้เทคนิคการประเมินผลด้วยการติดตามผล (Follow-up study) โดยผลการประเมินนี้จะให้ข้อมูลสำหรับการพิจารณาแนวทางในกาจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การติดตามผลโครงการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
3. บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การติดตามผลโครงการ

1. จุดมุ่งหมายของการติดตามผลโครงการ ประกอบด้วยข้อสำคัญ ดังนี้
 - 1.1 เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กิจกรรมและขั้นตอนต่าง ๆ
 - 1.2 เพื่อการใช้ทรัพยากรได้เต็มที่คุ้มค่า เกิดการประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ ของโครงการ
 - 1.3 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงเริ่มดำเนินโครงการ และระหว่างดำเนินโครงการ
 - 1.4 เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปรับปรุง เปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้า กิจกรรม และขั้นตอนต่าง ๆ ของโครงการ
 - 1.5 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์
2. ประโยชน์ของการติดตามโครงการ สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินโครงการ โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมขั้นตอน รองลงมา คือ ใช้สำหรับการวางแผนจัดโครงการในอนาคต ซึ่งประโยชน์ต่าง ๆ ของการติดตามโครงการ สามารถแยกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้ (พิสนุ ฟองศรี. 2553: 14)
 - 2.1 ทราบถึงสถานภาพและสถานการณ์ต่าง ๆ ของการดำเนินโครงการ
 - 2.2 ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้การดำเนินโครงการมีปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขได้ทุกจุดอย่างทันท่วงที หรือในโอกาสต่อไป
 - 2.3 คำนวณค่า ประหยัดเวลา งบประมาณ และทรัพยากรในการดำเนินโครงการ
 - 2.4 สามารถเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อนำเสนอการดำเนินโครงการในเชิงสถิติหรือวิทยาศาสตร์ ทำให้ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.5 กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มีความสำนึกต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นในการแก้ไข ตลอดจนคิดค้นปรับปรุงโครงการอย่างสม่ำเสมอ

2.6 ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของโครงการสามารถวินิจฉัยสั่งการได้อย่างรัดกุม มี เหตุผล

2.7 สร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงานของโครงการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

2.8 เป็นขวัญและกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติ

2.9 เป็นสารสนเทศสำหรับการประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินโครงการ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2555: 71) ให้ความหมาย การประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการเชิงระบบเพื่อการตรวจสอบหรือชี้บ่งถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการซึ่งจะ ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2554: 2) การประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการศึกษา แสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไร และบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มี ผลกระทบในแง่ลบต่าง ๆ อย่างไรที่เกิดขึ้นจากโครงการบ้าง

เชาว์ อินใย (2553: 4) กล่าวว่า หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่าโดยการ ค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบมาประกอบการตัดสิน ดีค่าผลการดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ

อเนก พ. อนุกุลบุตร (2556: 18) หมายถึงการตัดสินคุณค่าโครงการโดยใช้ข้อมูลหรือ เกณฑ์ต่าง ๆ เป็นการค้นหาความจริงแบบวิทยาศาสตร์แล้วตัดสินเป็นคุณค่าตามเกณฑ์

พิสนุ พงศ์ศรี (2553: 68) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็น กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการในระยะหนึ่งระยะใดหรือทุกระยะ โดยนำสารสนเทศจากการ วัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินจัดทำโครงการ ทดลองหรือนำร่องปรับเปลี่ยน ระเบียบ ปรับปรุง ขยายผล หรือยกเลิกโครงการนั่นเอง

จิระศักดิ์ สารรัตน์ (2551: 8-9) กล่าวถึงความหมายไว้ว่า การประเมินโครงการเป็น การประเมินที่ซับซ้อน จะต้องมีความละเอียดอ่อน มีทัศนะกว้างว่าจะทำการประเมินจุดใด และใน รูปแบบใด และการประเมินโครงการจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะประเมินอะไร การหาข้อมูลเป็น สิ่งจำเป็นในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์ และกำหนดเครื่องมือใน

การประเมินต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ การวิเคราะห์ผลของการประเมินจะต้องทำอย่างระมัดระวัง และมีความเที่ยงตรง เพื่อพิจารณาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงโครงการให้เหมาะสมต่อไป

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2554: 2) ระบุว่า กระบวนการศึกษาแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรและบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ มีผลกระทบในแง่บวกต่าง ๆ อะไรที่เกิดขึ้นจากโครงการบ้าง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เกี่ยวกับโครงการอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะปรับปรุงหรือควรดำเนินโครงการต่อไปเพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเภทของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เกณฑ์ในการจำแนกประเภทของการประเมินโครงการมี 5 เกณฑ์ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2555: 77-80)

1. การจำแนกตามวัตถุประสงค์

1.1 การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่กำลังดำเนินโครงการอยู่โดยมุ่งตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแล การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนการดำเนินงาน ตลอดจนการศึกษาคำแนะนำ อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขดำเนินงาน

1.2 การประเมินผลรวมสรุป (Summative evaluation) เป็นการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการเพื่อมุ่งตรวจสอบว่า โครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจว่าควรยุติโครงการ ดำเนินโครงการต่อไป หรือปรับขยายโครงการในช่วงระยะต่อไป

2. การจำแนกตามหลักที่ยึดในการประเมิน

2.1 การประเมินที่อิงวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการหรืองานเป็นเกณฑ์ (Goal Based Evaluation) เป็นการประเมินที่ตัดสินคุณค่าของโครงการจากการเปรียบเทียบผลของโครงการกับผลที่คาดหวังตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ

2.2 การประเมินที่ไม่อิงวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการ (Goal-free Evaluation) เป็นการประเมินที่ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการ กล่าวคือ การตัดสินคุณค่าของโครงการควรเน้นที่การตีค่าของ 16 ผลทั้งหมดที่เกิดขึ้น (Actual Outcomes) จากโครงการ ซึ่งประกอบด้วยการประเมินผลที่คาดหวังตาม เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการและผลที่มีได้คาดหวัง

3. การจำแนกช่วงลำดับเวลาการบริหารโครงการ

3.1 การประเมินก่อนเริ่มโครงการหรือก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินที่อยู่ในขั้นตอนของการวางแผนโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ก่อนลงมือดำเนินการจัดทำโครงการ ซึ่งอาจทำได้ใน 2 ลักษณะคือ

3.1.1 การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ โดยการพิจารณาปัญหาและความจำเป็นในการจัดทำโครงการ อาจใช้เทคนิคของการสำรวจความต้องการ (Needs Assessment) หรืออาจจะใช้เทคนิคของการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ซึ่งเป็นการพิจารณาสภาพความพร้อมของการจัดทำโครงการในด้านต่างๆ ที่จะทำให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

3.1.2 การวิเคราะห์โครงการหรือการประเมินร่างโครงการ (Project Appraisal or Analysis) เป็นการพิจารณาเอกสารโครงการเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของสิ่งที่กำหนดความสอดคล้องระหว่างหัวข้อต่างๆ ตั้งแต่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการ ฯลฯ เพื่อให้โครงการที่เสนอมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2 การประเมินขณะดำเนินงาน (On going evaluation) เป็นการประเมินที่จัดทำในระหว่างการดำเนินโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความก้าวหน้าของโครงการเป็นช่วง ๆ และเพื่อดูว่าการดำเนินโครงการได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรในแต่ละช่วงของการดำเนินงาน ข้อมูลสารสนเทศที่จะได้นำมาใช้เพื่อการปรับปรุงการดำเนินโครงการเพื่อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นในช่วงระยะต่อไป การประเมินขณะดำเนินงานนี้ต้องอาศัยกลไกของระบบการกำกับติดตามงานมาช่วย จึงจะทำให้การประเมินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การประเมินหลังการดำเนินงาน (Pay-off evaluation) เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้นเมื่อการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลงแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบดูว่า เมื่อได้ดำเนินโครงการจนสิ้นสุดแล้ว ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนการติดตามตรวจสอบผลกระทบหรือผลข้างเคียงว่ามีอะไรเกิดขึ้นตามมาอีกบ้าง ถ้ากล่าวโดยสรุป การประเมินหลังการดำเนินงาน มีจุดเน้น ดังนี้

3.3.1 เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของโครงการ

3.3.2 เป็นการประเมินผลรวมสรุปของโครงการทั้งหมด (Summative evaluation) คือ การประเมินตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่าย และผลผลิตของโครงการ

4. การจำแนกตามสิ่งที่ถูกประเมิน ได้การประเมินเป็น 4 ประเภท คือ

4.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่า มีความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการหรือไม่ ตลอดจนทรัพยากรและข้อจำกัดต่างๆ ในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ประกอบการ

ตัดสินใจเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานระดับสูงกว่าและบริบทหรือสภาพขององค์กรที่จะจัดทำโครงการ

4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมทั้งในเชิงคุณภาพและความพอเพียงของทรัพยากรต่างๆ ก่อนเริ่มโครงการว่า มีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินโครงการได้หรือไม่ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการของการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขณะดำเนินงานหรือประเมินความก้าวหน้าของโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงการ ดำเนินโครงการ

4.4 การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ประกอบด้วย การประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) โดยพิจารณา

5. การจำแนกตามผู้ประเมิน ได้แบ่งการประเมินเป็น 2 ประเภทคือ

5.1 การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluator) เป็นการประเมินโดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กร หรือผู้ที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งประเมิน

5.2 การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (External Evaluator) เป็นการประเมินโดยให้บุคคลภายนอกองค์กร ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งประเมินเป็นผู้ประเมินซึ่งอาจเป็นนักประเมินมืออาชีพหรือบุคคลที่อยู่หน่วยงานอื่น

รูปแบบของการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550: 49-50) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการประเมินโครงการ คือ กรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมินหรือกระบวนการที่ควรประเมินในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่งนั้นควรพิจารณาเรื่องใดบ้างหรือพิจารณาลักษณะการเสนอแนะวิธีการประเมิน ซึ่งได้แสดงประโยชน์ของรูปแบบการประเมินดังนี้

1. ช่วยให้เห็นแนวทางหรือกรอบความคิดในการประเมิน
2. ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
3. ช่วยในการกำหนดตัวแปรหรือประเด็นสำคัญ
4. ทำให้ผลงานการประเมินมีความเป็นระบบ ครอบคลุม เป็นที่ยอมรับและสื่อความหมายได้ชัดเจน

ประเภทรูปแบบของการประเมินโครงการ สามารถสรุปรวมได้ ดังนี้

1) การประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายเป็นหลักโดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ การประเมินของครอนบาค และการประเมินของเคริกแพททริก

2) การประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ สำหรับกำหนดหรือวินิจฉัยคุณค่าและโครงการนั้น ได้แก่รูปแบบการประเมินของสแตด การประเมินสตรีฟเว่น และการประเมินของโพรวัส

3) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented Evaluation) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่รูปแบบการประเมินของเวลช์ การประเมินของสตัฟเฟิลบีม และการประเมินของอัลคิน

รูปแบบการประเมินโครงการแบบชิปโมเดล (CIPP Model)

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดการประเมินโครงการโดยใช้ ชิปปี้ โมเดล CIPP Model ดังนี้
แนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม ในปี ค.ศ.1971 สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam, 1971) ได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ “Educational Evaluation and Decision Making) ที่ให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดผลและประเมินผล ได้อย่างน่าสนใจและทันสมัย นอกจากนั้นสตัฟเฟิลบีม ก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า สตัฟเฟิลบีมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน เรียกว่า CIPP Model โดยให้คำนิยามการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ใช้ในการตัดสินใจ ผู้ทำการประเมินจะรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร (เชาว์ อินโย. 2553: 125)

สุวิมล ติरणันท์ (2548: 47-48) ได้กล่าวว่า สตัฟเฟิลบีมได้พัฒนาแบบจำลองขึ้นในปี ค.ศ. 1971 โดยมีแนวคิดในการสร้างสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ แบ่งการประเมินเป็น 4 ประเด็นตามประเภทของการตัดสินใจ

1. Context evaluation การตัดสินใจใช้ Planning Decision โดยการใช้กำหนดนโยบายหรือเป้าหมาย ใช้การคัดเลือกโครงการที่เหมาะสม
2. Input evaluation การตัดสินใจโดยใช้ Structuring Decision เป็นการใช้งบประมาณนำเข้าเพื่อกำหนดโครงสร้างของการดำเนินงาน ยุทธวิธี วิธีการ แผนในการดำเนินงาน
3. Process evaluation การตัดสินใจโดยใช้ Implementation Decision เป็นการติดตามและกำกับการทำงานตามแผน เพื่อปรับปรุงวิธีในการดำเนินงาน รายงานความก้าวหน้าของโครงการ
4. Product evaluation เป็นการตัดสินใจที่ใช้ Recycling Decision เป็นการนำผลผลิตเพื่อตัดสินใจยุติ ชะลอ หรือขยายโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550: 63-66) ได้กล่าวว่า การประเมินโดยใช้ชิปโมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งแนวทางการประเมินในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการประเมิน เพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่างการทำดำเนินโครงการ เพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้นด้วย
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการ

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2553: 56-59) ได้กล่าวว่า แนวคิดการประเมินของสตีฟเฟิลบีมว่า การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการคือ มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างคบวงจร จะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ระบุหรือบ่งชี้ไว้ และมีการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นั้นมาจัดทำเป็นสารสนเทศ โดยสารสนเทศที่ได้มานั้น จะต้องมีความหมายและประโยชน์ เพื่อนำไปเสนอใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางดำเนินการใด ๆ ต่อไป

สรุปได้ว่าจากแนวคิดของสตีฟเฟิลบีม มีลักษณะที่จะแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินทำหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหา และนำผลการประเมินที่ได้นั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่อไป

บริการวิชาการแก่ชุมชนของสำนักหอสมุดกลาง

ด้วยภารกิจสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย นั่นก็คือ บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน สำนักหอสมุดกลางในฐานะที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน จึงรับภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจหนึ่งในภาระหน้าที่ของสำนักหอสมุดกลางด้วย นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ นอกเหนือจากการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็วแล้ว ยังจำเป็นต้องจัดบริการและกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ

ดังนั้น สำนักหอสมุดกลาง (บุญสม เล้าพูนพิทยะ และพิมล เมฆสวัสดิ์. 2556: 120-124)

ได้ริเริ่มโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนมาโดยตลอด สำหรับในช่วงแรก ๆ ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา การดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนจะผ่านทางโครงการนิทรรศการสัญจรสำหรับนักอ่านรุ่นเยาว์ (Traveling Exhibition of Books for Young Readers) พร้อมด้วยความร่วมมือกับสมาคมพัฒนาการอ่านของเด็ก และได้รับเงินทุนสนับสนุนจากยูเนสโก (UNESCO) ผู้ริเริ่มโครงการดังกล่าวนี้ก็คือ ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการห้องสมุดตั้งแต่ครั้งเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ในหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพไปสู่เด็ก ๆ และเยาวชนในโรงเรียนชุมชนที่ห่างไกลด้วยการจัดนิทรรศการหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หนังสือประเภทต่าง ๆ ที่นำมาจัดแสดงนั้นได้มาจากความร่วมมือกับสถานทูตต่าง ๆ ในประเทศไทย บรรณารักษ์ต่างชาติ รวมทั้งบุคคลทั่วไปที่ยินดีบริจาคเงินหรือหนังสือช่วยสมทบ นอกจากนี้สำนักหอสมุดกลางยังมีการประสานความร่วมมือกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ เพื่อจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีประสบการณ์และทักษะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนสาธิตการใช้หนังสือและทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ ประกอบการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังจิตใจของเด็ก ๆ ให้รักการอ่านและการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมภายใต้โครงการนี้ดำเนินการภายใน 2-3 วัน ในส่วนของการจัดแสดงหนังสือได้มีการพัฒนารูปแบบของอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการจัดแสดง ด้วยการนำวัสดุท้องถิ่น (ถุงปุย) ที่มีอยู่มากเป็นกระเปาะสำหรับแขวนหนังสือที่สามารถนำไปแขวนตามสถานที่ต่าง ๆ ได้สะดวกประกอบกับการเล่าเรื่องจากหนังสือ เช่น แขนงไวกัดต้นไม้ ใต้อาคารเรียนที่มีลมโกรก สนามหญ้า ผับห้อง เป็นต้น นอกจากนี้โครงการยังมอบหนังสือใหม่ ๆ ชุดหนึ่งให้แก่โรงเรียนเพื่อนำเข้าห้องสมุดอีกด้วย โรงเรียนที่ได้รับบริการตามโครงการฯ นี้ ได้แก่ โรงเรียนบ้านสระเศรษฐี จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนประชากรรังษฤษฏี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนวัดมหานาม จังหวัดอ่างทอง โรงเรียนสามัคคีศึกษา โรงเรียนวังวิเศษ และโรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง โรงเรียนสมเด็จพระอริยวงศราชานี เป็นต้น

ต่อมาเมื่อสำนักหอสมุดกลางได้รับภารกิจบริการวิชาการแก่ชุมชนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยกลายเป็นภารกิจหลักสำคัญประการหนึ่งของห้องสมุด จึงมีการกำหนดลักษณะการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในรูปแบบ 2 ประเภท คือ (1) โครงการผ้าป่าหนังสือภายใต้กฐินพระราชทานประจำปีของมหาวิทยาลัย และ (2) โครงการพัฒนาและปรับปรุงห้องสมุดภายใต้โครงการรักการอ่านของมหาวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้ สำนักหอสมุดกลางจึงปรับรูปแบบการให้บริการทางวิชาการของสำนักหอสมุดกลางที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) การสำรวจพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการของชุมชน (2) การเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์สำหรับการดำเนินงาน และ (3) การดำเนินงานตามโครงการ ส่วนลักษณะของการให้บริการจึงประกอบด้วย (1) การจัดหาวัสดุห้องสมุดพร้อมการจัดเตรียมฐานและตัวเล่มเพื่อให้บริการ (2) การปรับปรุงทางกายภาพ (3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยทีมบุคลากรของห้องสมุดไปดำเนินโครงการบริการวิชาการตามโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ดังนี้

ภาคกลาง ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน และห้องสมุดพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ห้องสมุดโรงเรียนบ้านวังตาอินทร์ จังหวัดลพบุรี ห้องสมุดโรงเรียนวัดมหานาม จังหวัดอ่างทอง

ภาคตะวันออก ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนมงคลวิทยา (เขาสाप) จังหวัดระยอง ห้องสมุดโรงเรียนบ้านใหม่ศรีจำปาทอง ห้องสมุดโรงเรียนบ้านท่ากะบาก ห้องสมุดโรงเรียนชัยบกแก้ววิทยา จังหวัดสระแก้ว และห้องสมุดโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ โรงเรียนวัดสุปฏิญนารามวรวิหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคเหนือ ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนบ้านนาออก สาขานาง ห้องสมุดโรงเรียนถิ่นทุรกันดาร อำเภอปอแก้ว และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ห้องสมุดโรงเรียนวัดดอนมดแดงสันติสุข จังหวัดน่าน ห้องสมุดโรงเรียนวัดทองลับแลฯ ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบุญธรรม-บุญพริ้ง ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยอดโพธิ์ทอง 1 และห้องสมุดโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม จังหวัดอุดรธานี

ภาคใต้ ได้แก่ ห้องสมุด”อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” ณ วัดพระบรมธาตุไชยาวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านบริการวิชาการแก่ชุมชน สุรัสวดี อินทร์ชัย (2551: บทคัดย่อ) ศึกษา รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชน กรณีศึกษามหาวิทยาลัยพายัพกับมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยเอกชน (2) เปรียบเทียบรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยพายัพกับมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ และ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยพายัพ และกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ในระดับผู้บริหารและคณาจารย์ในระดับคณะวิชาที่รับผิดชอบงานด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชน ควรใช้รูปแบบและวิธีการโดยการจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบงานบริการวิชาการแก่ชุมชนหรือแต่งตั้งคณะกรรมการบริการวิชาการแก่ชุมชนระดับสถาบัน ให้มีการดำเนินงานในรูปแบบ Profit Center มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นเอกเทศ ให้เป็นศูนย์หรือหน่วยงานกลางในการรับงานบริการวิชาการโดยตรง มีการบริหารงานและงบประมาณอย่างเป็นอิสระ กำหนดให้มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบด้านบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยตรง มีหน้าที่วางแผนจัดทำโครงการและหาแหล่งเงินงบประมาณจากภายนอก 2) มหาวิทยาลัยพายัพกับมหาวิทยาลัย

นอร์ท-เชียงใหม่ ทั้งสองสถาบันมีการกำหนดให้การบริการวิชาการแก่ชุมชนเป็นหนึ่งในภารกิจหลักที่ต้องดำเนินงาน โดยกำหนดเป็นนโยบายและกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ แต่สิ่งที่แตกต่างกัน คือที่มาของโครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่มาจากสาขาวิชาเป็นหลัก โดยใช้เครือข่ายในคณะวิชาหรือในแต่ละสาขาวิชากับหน่วยงานภายนอก ในขณะที่โครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยพายัพเป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างสำนักวิชาการกับคณะวิชา และจากการเสนอโครงการของสำนักวิชาการโดยตรง 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ ปัจจัยด้านองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญของทรัพยากรบุคคล ปัจจัยข้อจำกัดทางด้านจำนวนบุคลากร และปัจจัยงบประมาณสนับสนุน

โสภา สารเถื่อนแก้ว (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการดำเนินงานและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1: กรณีศึกษา 3 อำเภอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสำเร็จและปัญหาในการดำเนินงาน ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของชุมชนใน 3 อำเภอ ที่มีต่อการดำเนินงาน และศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1: กรณีศึกษา 3 อำเภอ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ สอบถาม สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มย่อยและวิเคราะห์เอกสาร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 88 คน นักเรียน จำนวน 291 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง จำนวน 267 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนสา ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันมากที่สุด ปัญหาที่พบในการดำเนินงานซึ่งเป็นปัญหาค่อนข้างรุนแรง เกินร้อยละ 40 คือ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์โรงเรียนเป็นปัญหาพอสมควร เกินร้อยละ 30 นอกจากนี้เป็นปัญหาน้อย ต่ำกว่าร้อยละ 20 ชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้งด้านภาพรวมของโรงเรียน ด้านผู้บริหารและครู และด้านนักเรียน ชุมชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา 2) โรงเรียนบ้านไชยสถาน ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน รองลงมาจากโรงเรียนสา ปัญหาที่พบในการดำเนินงานซึ่งเป็นปัญหาค่อนข้างรุนแรง เกินร้อยละ 70 คือ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้อุปถัมภ์โรงเรียน ส่วนด้านการจัดแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล และการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นปัญหาระดับรุนแรง เกินร้อยละ 50 ส่วนการจัดทำห้องปฏิบัติการที่ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ได้มาตรฐานและสมบูรณ์ เป็นปัญหาพอสมควร เกินร้อยละ 30 นอกนั้นเป็นปัญหาน้อย ต่ำกว่าร้อยละ 20 ชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน

ของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้งด้านภาพรวมของโรงเรียน ชุมชนมีความพึงพอใจอย่างยิ่ง แต่ในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ชุมชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอสมควร ด้านผู้บริหารและครู และด้านนักเรียน ชุมชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย

3) โรงเรียนนาหมื่นพิทยาคม ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน รองลงมาจากโรงเรียนบ้านไชยสถาน ปัญหาที่พบในการดำเนินงานซึ่งเป็นปัญหาค่อนข้างรุนแรง เกินร้อยละ 40 คือ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้อุปถัมภ์โรงเรียน ส่วนการจัดทำห้องปฏิบัติการที่ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ได้มาตรฐานและสมบูรณ์ เป็นปัญหาพอสมควร เกินร้อยละ 30 นอกนั้นเป็นปัญหาน้อย ต่ำกว่าร้อยละ 20 ชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านภาพรวมของโรงเรียน ชุมชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่ในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชุมชนมีความพึงพอใจพอสมควร ด้านผู้บริหารและครู ชุมชนมีความพึงพอใจในระดับมาก แต่การให้ความร่วมมือกับชุมชน และครูมีความรักสามัคคีกันร่วมกันทำงานเป็นทีม ชุมชนมีความพึงพอใจพอสมควร แต่นักเรียนมีความรู้ ความสามารถด้านดนตรี กีฬา ศิลปะและงานอาชีพ ชุมชนมีความพึงพอใจในระดับมาก ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ

วริศรา ทาทอง (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ผลของการนำนโยบายการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เป็นผู้บริหารและปฏิบัติงานของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 154 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แนวทางการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อการจัดหาแหล่งเงินทุน ที่มีปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบาย ด้านองค์กร ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านแหล่งทุน ด้านความมีชื่อเสียง และความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการทดสอบสมมติฐานใช้การ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD และวิเคราะห์หาปัจจัย X (ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบาย ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์

ปัจจัยด้านแหล่งเงินทุน และปัจจัยด้านความมีชื่อเสียง) ที่ส่งผลต่อ Y (ความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ) โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ผลการศึกษาพบว่า 1) การนำนโยบายการจัดการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ มีแนวโน้มประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในด้านความชัดเจนของนโยบายองค์กร ด้านองค์กร ด้านการประชาสัมพันธ์ และแหล่งทุน แตกต่างกัน 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการนำนโยบายการจัดการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ ของบุคลากรโดยรวมมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านแหล่งทุน รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบายองค์กร และปัจจัยด้านความมีชื่อเสียง แต่ในส่วนของผู้บริหาร มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านองค์กร รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียง และส่วนผู้ปฏิบัติงาน มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านแหล่งทุน รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความชัดเจนของนโยบายองค์กร และปัจจัยด้านความมีชื่อเสียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ

จารวี พักโพธิ์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนและเจตคติต่อการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของครู กลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 439 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานด้วยค่า t-test ค่า F-test และ ค่าสถิติสหสัมพันธ์ผลคูณของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีปริมาณการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีปริมาณการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนมากกว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีปริมาณการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนมากกว่าครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์และศิลปศึกษา ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีปริมาณการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน 3) ครูมีเจตคติต่อการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนอยู่ในระดับมาก โดยครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่มีเจตคติสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเจตคติสูงกว่าครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 20 ปี มีเจตคติต่อการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอน 11-20 ปี 4) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนกับเจตคติ ต่อการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกและสัมพันธ์กันในระดับมาก

ธิดา สุวรรณสาครกุล (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของตัวแบบในการอ่านที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้จุดมุ่งหมายเพื่อ (1) สำรวจพฤติกรรมการอ่านและระดับนิสัยรักการอ่าน (2) สำรวจตัวแบบในการอ่าน (3) เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านจำแนกตามประเภทของตัวแบบ (4) เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านจำแนกตามคุณลักษณะของตัวแบบ (5) เปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมของเด็กวัยรุ่น ได้แก่ เพศ และชั้นเรียน ของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนโยธินบูรณะ โรงเรียนราชวินิต มัธยม โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ และโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย ที่ได้ตัวอย่างจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการอ่าน แบบสอบถามตัวแบบในการอ่าน และแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .91 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า Independent Sample t-test และ F- test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมการอ่านของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ด้านเวลาในการอ่านต่อวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านต่อวัน 2 ชั่วโมงขึ้นไป รองลงมาคือ 1 ชั่วโมงขึ้นไป - 2 ชั่วโมง, 31 นาที-1 ชั่วโมง และ 0-30 นาที ตามลำดับ ด้านสิ่งที่อ่าน กลุ่มตัวอย่างโดยรวมอ่าน บล็อก/ ชุมชนออนไลน์ มากที่สุด รองลงมาคือ การ์ตูนและเว็บไซต์ ตามลำดับ ด้านประเภทหนังสือที่อ่าน กลุ่มตัวอย่างโดยรวมส่วนใหญ่อ่านการ์ตูนให้ความบันเทิง รองลงมาคือ นิตยสารบันเทิง และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ด้านจำนวนหนังสือที่อ่านต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมและจำแนกตามระดับชั้นส่วนใหญ่อ่านหนังสือต่อเดือนเพียง 1-3 เล่ม เท่านั้น และมีผู้อ่านหนังสือจำนวน 16-18 เล่ม น้อยที่สุด ด้านความสุขจากการอ่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมและจำแนกตามระดับชั้นส่วนใหญ่มีความสุขจากการอ่าน โดยทั้งสองระดับชั้นมีคะแนนค่าฐานนิยม 8 คะแนน 2) ตัวแบบในการอ่านของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีตัวแบบในการอ่าน ร้อยละ 52 ขณะที่ตัวแบบ ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกมากที่สุดคือ บุคคลใกล้ชิด ได้แก่ พ่อแม่ บุคคลในครอบครัวญาติพี่น้อง คุณครู และเพื่อน ๆ รองลงมาคือ บุคคลที่มีชื่อเสียง ได้แก่ บุคคลในสาขาอาชีพต่างๆ เช่น ดารานักแสดง นักร้อง นักเขียน พระสงฆ์ นักการเมือง นักวิชาการ และตามมาด้วยตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวละครใน หนังสือการ์ตูน คุณลักษณะของตัวแบบในการอ่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตัวแบบในการอ่านส่วนใหญ่เลือกตัว แบบในการอ่านจากคุณลักษณะชอบอ่านหนังสือมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ คุณลักษณะประสบความสำเร็จในอาชีพ เท่ากับคุณลักษณะขยันขันแข็ง/ทำงานหนัก และตามด้วยคุณลักษณะมีความคิดสร้างสรรค์และสุนทรีย์ะ สำหรับเหตุผลที่ตัวแบบสร้างแรงบันดาลใจในการอ่าน กลุ่มตัวอย่างโดยรวมและจำแนกตามระดับชั้น

ส่วนใหญ่เลือกเหตุผลที่ตัวแบบนำการอ่านไปใช้ประโยชน์ที่ดีกับตัวเองมากที่สุด รองลงมาคือ เป็นผู้นำทางความคิดและเป็นผู้ที่ฉลาดมีไหวพริบ ส่วนกิจกรรมที่อยากให้ตัวแบบในการอ่านทำ กลุ่มตัวอย่างโดยรวมส่วนใหญ่เลือกการแนะนำหนังสือหรือสื่อที่น่าอ่าน รองลงมาคือ การอธิบายให้เห็นความสำคัญของการอ่าน และลำดับสุดท้ายคือ เขียนผลงานลงในหนังสือหรือสื่อต่าง ๆ 3) ระดับนิสัยรักการอ่าน กลุ่มตัวอย่างโดยรวม และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและระดับชั้นมี นิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง 4) นักเรียนที่มีตัวแบบในการอ่านต่างกัมนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เลือกตัวแบบประเภทบุคคลใกล้ชิดมีค่าเฉลี่ยคะแนนนิสัยรักการอ่านแตกต่าง จากนักเรียนที่เลือกตัวแบบสัญลักษณ์ และระหว่างนักเรียนที่เลือกตัวแบบประเภทบุคคลใกล้ชิดกับไม่มีตัวแบบ และระหว่างนักเรียนที่เลือกตัวแบบประเภทบุคคลที่มีชื่อเสียงกับไม่มีตัวแบบ และระหว่าง นักเรียนที่เลือกตัวแบบประเภทตัวแบบสัญลักษณ์กับไม่มีตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) นักเรียนที่เลือกคุณลักษณะของตัวแบบในการอ่านต่างกัมนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกัน 6) นักเรียนหญิงและนักเรียนชาย มีนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกัน และพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัทมา อินทร์วิมล (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกองค์ประกอบที่ศึกษาเป็น 3 ด้านคือ องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ และนิสัยรักการอ่าน องค์ประกอบด้านครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 243 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ นิสัยรักการอ่าน การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด การสนับสนุนด้านการใช้ห้องสมุดของครู และการเลียนแบบเพื่อนในการใช้ห้องสมุด และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 องค์ประกอบคือ บุคลิกภาพ 2) องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับชั้น : มัธยมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้น: มัธยมศึกษาปีที่ 5 ระดับชั้น: มัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 3) องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้

ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปยังองค์ประกอบที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนด้านการใช้ห้องสมุดของครู นิษฐ์รักการอ่าน การเลียนแบบเพื่อนในการใช้ห้องสมุด และลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 59.30

ไข่มุก เหล่าสุนทร (2550: บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำแนกตามตัวแปร เพศ และระดับช่วงชั้น 3) เพื่อศึกษาปัญหาของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2550 จำนวน 333 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ทั้งหมด 333 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t - test Statistic) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ 1. นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านการจัดนิทรรศการ และด้านกิจกรรมเพื่อบริการแนะแนวการอ่านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ คือด้านกิจกรรมแนะนำการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ด้านกิจกรรมการแสดง และด้านกิจกรรมการประกวดแข่งขัน มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 2.เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยรวมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมการประกวดแข่งขัน และด้านกิจกรรมเพื่อบริการแนะแนวการอ่าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับช่วงชั้น พบว่า ความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยรวมและรายด้านทุกด้านของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 และนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสูงกว่านักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4.การวิเคราะห์ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการ

อ่านมากที่สุด คือ นักเรียนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม รองลงมา คือ กิจกรรมไม่น่าสนใจ และห้องสมุด
ประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

ขณะเดียวกันมีงานวิจัยอื่นที่ใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ดังนี้

กฤษฎาภัก อิมพันธ์ุแบน. (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาผลกระทบของนโยบายการศึกษาขั้น
พื้นฐานที่มีต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลกระทบของ
นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี 4 ด้าน ตามตัวแบบชิปปี้
คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่าง
ประกอบด้วย ผู้บริหารสำนักงาน ครู/อาจารย์ ผู้ปกครองนัก -เรียน 30 คน และนักเรียน 150 รูป
โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม แบบ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ สถิติเชิงพรรณนา และ
การวิเคราะห์ความแปรปรวน ส่วนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งผล
การศึกษาพบว่า นโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
ส่วนผลกระทบรายด้าน ได้แก่ (1) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่ากฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกบาลี (2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่าทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอแต่ขาดแคลน
เท่านั้น หากแต่ยังไม่พร้อมสำหรับการเรียนการสอน (3) ด้านกระบวนการ พบว่าขาดบุคลากร
ทางการบริหารที่มีประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนไม่มาตรฐาน และขาดเครื่องมือในการวัด
และประเมินผลที่เหมาะสม (4) ด้านผลผลิต พบว่าไม่มีหลักประกันว่าผู้จบจากระบบการศึกษาพระ
ปริยัติธรรมแผนกบาลี จะดำรงตนเป็นศาสนทายาทที่เพียบพร้อมทั้งด้านความรู้และการปฏิบัติ

ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์. (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนา
วินัยนักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินการดำเนินงานโครงการ
พัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท
ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทาง
ในการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 114
คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง และนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 338 คน ซึ่งได้มาโดย
การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตรฐาน
ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 72 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อโครงการพัฒนาวินัย
นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ทั้ง 5 ด้าน ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ก) ด้าน
บริบทที่เกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการพัฒนาวินัยนักเรียน มีความ
เหมาะสมในระดับมาก ข) ด้านปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความ
พอเพียงในระดับมาก ค) ด้านกระบวนการที่เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การ
พัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ง) ด้านผลผลิต ความ

คิดเห็นของครูต่อการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก จ) ด้านผล-กระทบ ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาตามผลผลิตโดยภาพรวม นักเรียนมีวิสัยทัศน์ในสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก

ส่วนงานวิจัยที่ทำการประเมินผลโครงการโดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) กับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีเพียงเรื่องเดียว ดังนี้

คุณนุช พิจิตรกร (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาตามความคิดเห็นของครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ 2) เพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย และนักเรียนระดับชั้น ป.4-6 จำนวน 246 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามระดับชั้นต่าง ๆ จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรักการอ่านใน 5 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นฉบับของครูเท่ากับ .93 และแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรักการอ่านใน 5 ด้าน คือ 1.1 ด้านบริบท พบว่าหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการรักการอ่านโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับดี 1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่าบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความเพียงพอในระดับปานกลาง 1.3 ด้านกระบวนการ พบว่ากระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล 1.4 ด้านผลผลิต พบว่าผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 1.5 ด้านผลกระทบ พบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน บุคลากรครู จำนวน 38 คน นักเรียน จำนวน 308 คน ในวัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารพช. จังหวัดพังงา

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ใช้ห้องสมุดที่เป็นครูและนักเรียน ดังนี้

สถานที่	ครู	นักเรียน					รวม
		ป.4	ป.5	ป.6	ม. 1-3	ม. 4-6	
วัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	8	-	-	-	27	13	
โรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา	30	35	59	54	120	-	298
รวมทั้งหมด	38	308					346

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด ประกอบด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด
2. แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียน
3. แบบสอบถามพฤติกรรมและพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน
4. แบบสัมภาษณ์การให้การสนับสนุนของครู
5. แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการของห้องสมุดของครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยตั้งคณะทำงานเพื่อเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละแห่ง โดยเริ่มดำเนินการที่ห้องสมุดวัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในวันที่ 29 สิงหาคม 2554 ห้องสมุดโรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา ในวันที่ 30 สิงหาคม 2554 ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์กลับคืนมาดังนี้

สถานที่	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน					รวม
			ป.4	ป.5	ป.6	ม. 1-3	ม. 4-6	
วัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	1	8	-	-	-	27	13	49
โรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา	1	30	35	59	54	120	-	299
รวมทั้งหมด	2	38	308					348

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลในข้อคำถามแบบเลือกตอบมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ จากนั้นแจกแจงตามความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุด วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุด ช่วงเวลาที่เข้าใช้ห้องสมุด การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด และประเภทของหนังสือที่ชอบอ่าน ดังนี้

กำหนดความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุด 3 ระดับ ดังนี้

มาก	หมายถึง	5 วัน/สัปดาห์
ปานกลาง	หมายถึง	3 - 4 วัน/สัปดาห์
น้อย	หมายถึง	1 - 2 วัน/สัปดาห์

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

จริงมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
จริง	กำหนดให้	3 คะแนน
ไม่จริง	กำหนดให้	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	กำหนดให้	1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ โดยมี การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.00	หมายถึง	จริงมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	จริง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ไม่จริง
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่จริงเลย

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

มีความพึงพอใจพอใจมากที่สุด	กำหนดให้ 4 คะแนน
มีความพึงพอใจพอใจมาก	กำหนดให้ 3 คะแนน
มีความพึงพอใจพอใจน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
มีความพึงพอใจพอใจน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.00	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	พอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

4. นำข้อมูลจากแบบสอบถามด้านการให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

มีการสนับสนุนมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
มีการสนับสนุนมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
มีการสนับสนุนพอประมาณ	กำหนดให้ 3 คะแนน
มีการสนับสนุนน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
มีการสนับสนุนน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	พอประมาณ
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

5. นำข้อมูลจากแบบสอบถามด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครูที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ มาแจกแจงความถี่ โดยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

มีความพึงพอใจมากที่สุด	กำหนดให้ 4 คะแนน
มีความพึงพอใจมาก	กำหนดให้ 3 คะแนน
มีความพึงพอใจน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
มีความพึงพอใจน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

6. นำข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามแบบปลายเปิดมาแจกแจงความถี่ และพรรณนา

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ ของสำนักหอสมุดกลาง ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานบริการ วิชาการแก่ชุมชนในภาคกลางของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการใ้ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามนักเรียนและครู ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ห้องสมุด “อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” วัดพระบรมธาตุไชยา

วัดพระบรมธาตุไชยา เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีการศึกษาทั้งคัมภีร์และวิปัสสนาธุระ มีทั้งแผนกนักธรรมและแผนกบาลี แผนกนักธรรมเปิดสอนตั้งแต่ พ.ศ. 2472 มีทั้งชั้นตรี ชั้นโท และ ชั้นเอก นักเรียนที่มาเรียนมาจากวัดต่าง ๆ เช่น วัดเวียง วัดศรีเวียง วัดวชิราราม วัดรัตนาราม และ วัดธารน้ำไหล ส่วนแผนกบาลีเปิดเรียนเมื่อ พ.ศ. 2501 ฝ่ายวิปัสสนาธุระได้เปิดสอนวิปัสสนา กรรมฐานตั้งแต่ พ.ศ. 2479 เป็นต้นมา เมื่อ พ.ศ. 2541 ได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ศึกษา ปัจจุบัน พระครูพิทักษ์เจติยานุกูล เป็นผู้อำนวยการ ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ของพระครูพิทักษ์เจติยานุกูล ตั้งแต่ 2541- ปัจจุบัน มีผู้ช่วยงานบริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน โดยมีครูทั้งหมด 9 คน อายุของครูที่สอน ประมาณ 31-64 ปี ครูที่สอนจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน ปริญญาตรี จำนวน 6 คน และอื่น ๆ จำนวน 1 คน

ห้องสมุดตั้งเป็นอาคารเดี่ยว ชื่อว่าห้องสมุด “อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” ขนาดของห้องสมุดมีเนื้อที่ กว้าง 31 ฟุต ยาว 40 ฟุต หรือจำนวน 6 ห้องเรียน มีที่นั่งอ่านหนังสือ โต๊ะ จำนวน 6 ตัว เก้าอี้ จำนวน 42 ตัว คอมพิวเตอร์สำหรับใช้งาน จำนวน 2 เครื่อง และสำหรับการสืบค้น จำนวน 1 เครื่อง สภาพชั้นหนังสือและห้องสมุดโดยรวม สภาพห้องสมุดมีสภาพดี สะอาด และเรียบร้อย ส่วนสภาพชั้นหนังสือมีการจัดหมวดหมู่เป็นระเบียบ สามารถหยิบหนังสือที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็ว บุคลากรที่รับผิดชอบห้องสมุดคือ ครู จำนวน 1 คน และ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน

การสนับสนุนของผู้บริหาร นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดไม่มีเป็นลายลักษณ์อักษร ทางโรงเรียนจะมีนโยบาย หรือจะทำก็ต่อเมื่อมีความต้องการ มีการจัดหาตามความต้องการ ตาม ความจำเป็นและมีความถูกต้อง

ลักษณะการบริหารห้องสมุด มีการมอบหมายงานให้สามเณรที่เคยศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา ปัจจุบันเรียนในระดับอุดมศึกษา เป็นผู้ดูแลห้องสมุด ในเรื่องการจัดทำฐานข้อมูล การ จัดหา การจัดสภาพห้องสมุด และการบริการ โดยขึ้นตรงกับผู้บริหาร และครู

ผู้รับผิดชอบห้องสมุด และภาระงานที่กำหนดให้ครูบรรณารักษ์ ซึ่งในที่นี้ก็คือคือ ครูและ
สามเณรเณรที่ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ ที่เคยอบรมเกี่ยวกับห้องสมุด การจัดหมวดหมู่หนังสือ การ
รายการบรรณานุกรมในฐานข้อมูล การดูแลรักษาสภาพห้องสมุด รวมทั้งการให้บริการ

การกำหนดงบประมาณให้กับห้องสมุด ไม่ได้กำหนดให้แน่นอน หากต้องการที่จะทำหรือ
พัฒนาในเรื่องใดในห้องสมุดก็ให้ขออนุมัติเป็นเรื่อง ๆ และคราว ๆ ไป

จำนวนงบประมาณที่ได้รับในช่วงปีที่ผ่านมา

ปี	จำนวน				
	งบประมาณ	หนังสือ	ผู้ใช้	การยืม-คืน	การจัดกิจกรรมในห้องสมุด
2553	12,000 บาท	>3,000	512	1,000	ใช้เป็นห้องเรียนและศึกษาค้นคว้า
2552	12,000 บาท	>2,000	400	600	ใช้เป็นห้องเรียนและศึกษาค้นคว้า
2551	12,000 บาท	>1,000	300	400	ใช้เป็นห้องเรียนและศึกษาค้นคว้า

การแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร ทางโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการ
เนื่องจากเป็นโรงเรียนปริยัติธรรม จะมีบุคคลทั่วไปบริจาคเป็นครั้งคราว

การสนับสนุนบรรณารักษ์ในด้านความรู้ทางบรรณารักษ์ ให้สามเณรได้เรียนรู้ด้วยตนเอง
ด้วยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และสามารถนำมาปฏิบัติจริงได้

การสนับสนุนห้องสมุดในด้านบุคลากร โดยให้สามเณรในระดับชั้นต่าง ๆ ไปช่วยงาน
ห้องสมุด โดยมีการสลับสับเปลี่ยนกันในระหว่างวัน

การให้ความสำคัญต่อห้องสมุด กำหนดให้ครูผู้สอนวางแผนการสอน โดยมีกิจกรรมที่
จะต้องนำนักเรียน (สามเณร) มาใช้ห้องสมุด ให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสอดคล้องกับการ
เรียนการสอน สนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดกิจกรรมเล่านิทาน หรือแนะนำหนังสือ ในห้องสมุดสัปดาห์
ละ 1 ครั้ง ไม่มีการกำหนดให้บรรณารักษ์สอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนทุกชั้นเรียนในชั่วโมง
กิจกรรมผู้เรียน แต่ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาได้มีการสอดแทรกในชั่วโมงแรก ๆ ของการสอน และ
สนับสนุนให้มีการหมุนเวียนหนังสืออ่านในห้องเรียน การสนับสนุนนักเรียนให้มีการจัดตั้งชมรม
ห้องสมุดนั้นยังไม่มีการจัดตั้งเนื่องจากจำนวนนักเรียนมีจำนวนไม่มากนักที่จะตั้งเป็นชมรม และ
นักเรียนจะใช้เวลาวางในการอ่านหนังสือ

กำหนดให้ห้องสมุดเปิดบริการนอกเวลาราชการ ได้กำหนดเวลาหรือให้แนวปฏิบัติให้เปิด
บริการเวลา 08.00 -17.00 น.

การปรับปรุงห้องสมุด มีการพัฒนาสถานที่ภายในห้องสมุดเป็นระยะ ได้แก่ ทาสี ปรับ
ขยายห้อง อื่น ๆ โดยจัดหาคอมพิวเตอร์ในการค้นหาหนังสือเพิ่ม ในส่วนของการจัดหา
คอมพิวเตอร์ในการค้นอินเทอร์เน็ตเพิ่มนั้นยังไม่ดำเนินการเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่เป็น
สามเณร จึงยังไม่มีการสนับสนุนในเรื่องนี้ ส่วนโปรแกรมห้องสมุดเพื่อใช้ในการค้นหาหนังสือนั้น

ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการสนับสนุนการจัดหาหนังสือ และสื่ออื่น ๆ เข้ามาในห้องสมุด เช่นหางบประมาณให้ต่างหากเพิ่ม ตามความจำเป็นและตามความต้องการ

การแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากชุมชนหรืออื่น ๆ ทางโรงเรียนไม่ได้แสวงหา เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนปริยัติธรรม ส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาบริจาคบ้าง

ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด ในด้านงบประมาณได้การสนับสนุน และความร่วมมือกับระหว่างหน่วยงานและชุมชน อย่างต่อเนื่อง

ปัญหาและอุปสรรคหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ประสบ ได้แก่ งบประมาณ มีไม่เพียงพอกับ ค่าตอบแทนของครูที่สอนสามเณร บุคลากรมีเพียงพอ อาคารสถานที่ โดยรวมดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ห้องสมุด “อนุสรณ์ 100 ปี ชาตกาลท่านพุทธทาสภิกขุ” วัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานภาพของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสามเณรระดับมัธยมศึกษาของวัดพระบรมธาตุไชยา จำนวน 40 รูป แบ่งเป็นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 27 รูป คิดเป็นร้อยละ 67.50 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 13 รูป คิดเป็นร้อยละ 32.50

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจในการใช้บริการของห้องสมุด ปรากฏผลดังนี้

1. นิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาของวัดพระบรมธาตุไชยา พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับจริงหรือมาก ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนได้ความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ อยู่ในระดับจริงหรือมาก ($\bar{X} = 3.40$) ค่าเฉลี่ยที่รองลงมาคือ นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่านอยู่ในระดับจริงหรือมาก ($\bar{X} = 3.35$) และ เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ อยู่ในระดับจริงหรือมาก ($\bar{X} = 3.33$) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 นิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนวัดพระบรมธาตุไชยา

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนมักยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่าน	2.48	0.55	ไม่จริง
2. นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน	3.20	0.61	จริง
3. เวลาว่างช่วงพักกลางวัน นักเรียนจะไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด	3.13	0.40	จริง
4. นักเรียนหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมบทเรียนในแต่ละวิชา	2.85	0.48	จริง
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน	2.83	0.59	จริง
6. นักเรียนชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง	3.03	0.53	จริง
7. นักเรียนรู้สึกใช้เวลาหมดอย่างรวดเร็วเมื่ออ่านหนังสือ	2.73	0.75	จริง

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8. นักเรียนชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุดของโรงเรียน	3.05	0.71	จริง
9. นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน	3.35	0.58	จริง
10. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ	3.33	0.62	จริง
11. เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยในเรื่องใด จะหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่านให้หายสงสัย	3.08	0.57	จริง
12. นักเรียนคอยดูแลหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย	3.10	0.55	จริง
13. นักเรียนและเพื่อนแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน	2.63	0.74	จริง
14. นักเรียนชอบจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่น่าสนใจจากหนังสือที่อ่าน	2.60	0.63	จริง
15. นักเรียนจะคุยหรือเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง	2.85	0.66	จริง
16. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.03	0.62	จริง
17. นักเรียนได้ความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ	3.40	0.63	จริง
รวมทั้งหมด	2.98	0.21	จริง

2. ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยา

2.1 การเข้าใช้ห้องสมุดพบว่านักเรียนใช้ห้องสมุดในระดับมาก มากที่สุด สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 22 รูป คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 17 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.50 และระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

2.2 วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า จำนวน 29 รูป รองลงมาคือ เพื่อทำการบ้าน จำนวน 23 รูป อ่านหนังสือมากที่สุด จำนวน 20 รูป และอื่น ๆ จำนวน 3 รูป

2.3 การยืมหนังสือของห้องสมุด พบว่าจำนวนนักเรียนยืมหนังสือไม่บ่อยมีจำนวนมากที่สุด 26 รูป คิดเป็นร้อยละ 65.00 ไม่เคยยืมหนังสือในห้องสมุดเลย มีจำนวน 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 65 และที่มีการยืมหนังสือบ่อยครั้งมีจำนวน 2 รูป คิดเป็นร้อยละ 5

2.4 ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน พบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาชอบความรู้ทั่วไป จำนวน 27 รูป อ่านการ์ตูน จำนวน 20 รูป นิทาน จำนวน 19 รูป นิยาย จำนวน 15 รูป เรื่องสั้น จำนวน 14 รูป เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ จำนวน 13 รูป และ อื่น ๆ จำนวน 9 รูป

3. ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา วัดพระบรมธาตุไชยา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากหรือมาก ($\bar{X}=2.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับพอใจมากที่สุดหรือมากที่สุด คือ ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้ ($\bar{X}=3.58$) รองลงมาอยู่ในระดับพอใจมากหรือมาก คือ หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย ($\bar{X}=3.33$) และ เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม ($\bar{X}=3.04$) ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยา

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ	2.80	0.61	พอใจมาก
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ	2.73	0.78	พอใจมาก
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด	2.83	0.64	พอใจมาก
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ	2.98	0.83	พอใจมาก
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ	3.10	0.93	พอใจมาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ	2.05	0.90	พอใจน้อย
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ	1.93	0.73	พอใจน้อย
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม	3.30	0.79	พอใจมาก
9. มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี	3.20	0.61	พอใจมาก
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย	3.33	0.53	พอใจมาก
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้	3.58	0.55	พอใจมากที่สุด
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ	3.15	0.70	พอใจมาก
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ	2.73	0.72	พอใจมาก
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ	3.00	0.78	พอใจมาก
รวมทั้งหมด	2.91	0.28	พอใจมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยา มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ด้านกายภาพของห้องสมุด อยากให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูลเพิ่ม จำนวน 12 รูป (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ อยากให้มีจำนวนหนังสือเพิ่มขึ้น เช่น ความรู้ทั่วไป สารคดี การ์ตูน นิทาน นิยาย และ เรื่องสั้น จำนวน 17 รูป (3) ด้านการบริการของห้องสมุด อยากให้เพิ่มเวลาการให้บริการ จำนวน 3 รูป อยากให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 5 รูป

4. ความคิดเห็นของครูวัดพระบรมธาตุไชยาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

4.1 การให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด

ช่วงก่อนการพัฒนาห้องสมุดครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดคือห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.89$) รองลงมา นโยบายการพัฒนาห้องสมุดของผู้บริหาร ($\bar{X}=4.56$) และข้อที่อยู่ในระดับมาก รองลงมา มีอยู่ 2 ข้อ คือ สนับสนุนให้มี

การพัฒนาห้องสมุด และสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ($\bar{X} = 4.33$)

สำหรับบทบาทของครูในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด ครูมีความคิดเห็นว่าการมีบทบาทในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุดมีจำนวน 6 คน กำหนดให้นักเรียนในชั้นที่รับผิดชอบไปช่วยทำงานเมื่อเริ่มการพัฒนา จำนวน 4 คน บทบาทในการเข้าร่วมวางแผนงานการพัฒนาห้องสมุด จำนวน 3 คน บทบาทในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการห้องสมุดและบทบาทในการช่วยเหลือเรื่องการระดมทุน เช่น ขอรับบริจาค จำนวน 2 คน เท่ากัน และช่วยเหลือในเรื่องติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน จำนวน 2 คน

ระหว่างดำเนินงานการพัฒนาห้องสมุด (Process) ครูเป็นบุคคลที่ร่วมกิจกรรมการพัฒนาในฐานะกรรมการ เช่น เป็นกรรมการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 4 คน เป็นกรรมการฝ่ายประเมินผล จำนวน 1 คน และในฐานะที่ครูที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการ ได้ให้การสนับสนุนโดยเข้าร่วมอบรมช่วยงานห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง จำนวน 7 คน ให้คำปรึกษา แนะนำในการทำงาน เช่น การจัดสถานที่ และตกแต่งภายในห้องสมุด จำนวน 5 คน เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ "การใช้ห้องสมุด" จำนวน 4 คน และช่วยในการคัดเลือกหนังสือ จำนวน 3 คน

4.2 ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครูวัดพระบรมธาตุไชยา

4.2.1 การเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าครูเข้าใช้ห้องสมุดในระดับน้อย มากที่สุด สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60 และระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40

4.2.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าครูเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า มีจำนวนมากที่สุด 9 คน รองลงมาคือเพื่อเตรียมการสอน จำนวน 8 คน และอ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง จำนวน 3 คน

4.2.3 ความถี่ในการยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด พบว่าครูมีการยืมหนังสือนาน ๆ ครั้ง มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.90 รองลงมาไม่เคย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.10

4.2.4 ประเภทของหนังสือที่เลือกอ่าน พบว่าครูชอบอ่านหนังสือประเภทตำรา/วิชาการและความรู้ทั่วไปมากที่สุด จำนวน 9 คน เท่ากัน รองลงมาคือ คู่มือประกอบอาชีพ จำนวน 6 คน เรื่องสั้น จำนวน 3 คน และนิยาย จำนวน 1 คน

4.2.5 ความถี่ของการนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด พบว่า ครูนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

4.3 ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุด พบว่าครูวัดพระบรมธาตุไชยามีความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีความพึงพอใจในเรื่องจำนวนที่นั่งอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่รองลงมา 3 ข้อได้แก่ ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น ความเงียบสงบในห้องสมุด และแสงสว่างในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.44$) เท่ากัน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครูวัดพระบรมธาตุไชยา

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ	3.33	0.50	มาก
2. ความทันสมัยของหนังสือในห้องสมุด	3.22	0.44	มาก
3. สภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่า ชำรุด)	2.11	0.33	น้อย
4. จำนวนที่นั่งอ่าน	3.78	0.67	มากที่สุด
5. จำนวนพื้นที่โดยรวมของห้องสมุด	3.00	0.87	มาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ	2.44	0.53	น้อย
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต	2.56	0.53	มาก
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุด	3.00	0.50	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด	3.00	0.50	มาก
10. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน	3.00	0.50	มาก
11. ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น	3.44	0.53	มาก
12. สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ	3.22	0.44	มาก
13. บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย	3.11	0.33	มาก
14. ความเงียบสงบในห้องสมุด	3.44	0.53	มาก
15. แสงสว่างในห้องสมุด	3.44	0.53	มาก
16. ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน	3.00	0.00	มาก
17. ป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์กิจกรรม	2.56	0.53	มาก
18. มนุษย์สัมพันธ์ของผู้ให้บริการ	3.11	0.33	มาก
19. จำนวนหนังสือที่ให้ยืม	3.22	0.44	มาก
20. ระยะเวลาในการให้ยืม	3.00	0.00	มาก
รวมทั้งหมด	3.05	0.14	มาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูวัดพระบรมธาตุไชยา มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ด้านกายภาพของห้องสมุด อยากให้มีการปรับปรุงห้องสมุดเนื่องจากมีความชื้นจากพื้นขึ้นมา อยากให้ห้องสมุดสะอาด จำนวน 4 คน (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ อยากให้มีจำนวนหนังสือใหม่ให้มากกว่านี้ และมีคอมพิวเตอร์ไว้ครูผู้สอนและนักเรียนใช้งานได้ จำนวน 4 คน (3) ด้านการบริการของห้องสมุด ดีอยู่แล้ว แต่อยากให้มีการยืมหนังสือและเข้าใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น จำนวน 4 คน

ห้องสมุดโรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา

โรงเรียนบ้านบางม่วงเป็นโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา มีผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 36 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 2 คน มีนักเรียน จำนวน 705 คน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมี นายจิตติ ทองเสน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ณ วันที่สัมภาษณ์ (30 สิงหาคม 2554) ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางม่วงมาแล้ว 12 ปี ครูและนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีครู จำนวน 30 คน อายุของครูที่สอนในโรงเรียนอยู่ในระหว่าง 25-60 ปี ครูส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 29 คน และระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน สาขาวิชาที่จบมาได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ พลศึกษา ดนตรีศึกษา การประถมศึกษา บริหารการศึกษา มีนักเรียน จำนวน 268 คน แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 59 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 54 คน และมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 120 คน

ห้องสมุดตั้งเป็นอาคารเดี่ยว ขนาดของห้องสมุดมีเนื้อที่ กว้าง 170 ตารางเมตร มีพื้นที่นั่งอ่านหนังสือ มีโต๊ะ จำนวน 4 ตัว เก้าอี้ จำนวน 24 ตัว คอมพิวเตอร์สำหรับใช้งาน จำนวน 15 เครื่อง คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้น จำนวน 1 เครื่อง มีมุมมัลติมีเดีย สำหรับให้นักเรียนได้ชมภาพยนตร์ประเภทการ์ตูน สารคดี และใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สภาพชั้นหนังสือและสภาพห้องสมุดโดยรวมสะอาดน่าเข้าใช้ และเรียบร้อยดี และมีที่นั่งอ่านกับพื้น บุคลากรที่รับผิดชอบคือครูบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน และ ครู จำนวน 4 คน

การสนับสนุนของผู้บริหาร ผู้บริหารมีนโยบายและมีมติในที่ประชุม มีการจัดซื้อโดยงานพัสดุ มีแผนพัฒนาห้องสมุด และเป็นห้องสมุดในฝัน โดยมีวัตถุประสงค์ ต้องการเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ และขยายเนื้อที่ของห้องสมุดให้กว้างขวาง รวมทั้งระบบมัลติมีเดีย

ลักษณะการบริหารห้องสมุด การบริหารห้องสมุดขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ โดยมีการบริหารเชิงระบบคือวิชาการ กิจกรรม การช่วยเหลือนักเรียน และระบบสนับสนุนบุคลากร ผู้รับผิดชอบห้องสมุด อยู่ในรูปกรรมการ คือครูภาษาไทย ครูอนุบาล ครูคอมพิวเตอร์ ครูบรรณารักษ์ (ลูกจ้างระดับปริญญาตรี ไม่ใช่สาขาบรรณารักษ์) ภาระงานที่กำหนดให้ครูบรรณารักษ์ ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์อย่างเดียว การจัดหมวดหมู่หนังสือ การลงรายการบรรณานุกรมในฐานข้อมูล การดูแลรักษาสภาพห้องสมุด รวมทั้งบริการผู้ใช้

การกำหนดงบประมาณให้กับห้องสมุด เป็นงบประมาณที่รวมอยู่กับงบประมาณของฝ่ายวิชาการ ในลักษณะที่เป็นโครงการ มีการเสนอโครงการพัฒนาและทำกิจกรรม

งบประมาณที่ได้รับในช่วงปีที่ผ่านมา เป็นงบจัดสรร งบอุดหนุน ตามรายหัวของนักเรียน

ปี 2553	งบประมาณที่จัดให้ห้องสมุด	การจัดกิจกรรมในห้องสมุด (ครั้ง)
หนังสือ	60,000 บาท	ใช้เป็นห้องเรียนและศึกษาค้นคว้า
คอมพิวเตอร์	112,800 บาท	
ปรับปรุงห้องสมุด	202,000 บาท	
โปรเจคเตอร์	28,000 บาท	

การแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร โรงเรียนได้จัดกิจกรรม 100 ปี ของโรงเรียนโดยคณะกรรมการโรงเรียน ได้รับเงินบริจาคจึงได้นำมาพัฒนาห้องสมุด นอกจากนี้โรงเรียนยังมีรายได้จากการปลูกผักขาย และจากขายยางพารา ได้นำมาสมทบทุนค่าอาหารกลางวันทางรัฐบาลให้ค่าหัวละ 15 บาท ต่อนักเรียน 1 คน

การสนับสนุนบรรณารักษ์ในด้านความรู้ทางบรรณารักษ์ ให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการไปฝึกอบรม โดยมีการจัดครูพี่เลี้ยง ครูประจำการไปฝึกอบรมตามสถานศึกษาต่าง ๆ ในเครือข่ายด้วย และการสนับสนุนห้องสมุดในด้านบุคลากร โดยให้ครู และนักเรียนในโรงเรียนไปช่วยงานห้องสมุด รวมทั้งครูกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการประสานงานกัน

การให้ความสำคัญต่อห้องสมุด กำหนดให้ครูผู้สอนวางแผนการสอน มีกิจกรรมที่จะต้องนำนักเรียนมาใช้ห้องสมุด มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และครูบรรณารักษ์ทำสถิติในการเข้าใช้ของครู สนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดกิจกรรมเล่านิทานหรือแนะนำหนังสือ ในห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง กำหนดให้บรรณารักษ์สอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนทุกชั้นเรียนในช่วงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนให้มีการหมุนเวียนหนังสืออ่านในห้องเรียน สนับสนุนนักเรียนให้มีการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด กำหนดให้ห้องสมุดเปิดบริการในเวลาราชการ โดยเปิดบริการเวลา 08.00-16.00 น.

การปรับปรุงห้องสมุด มีการพัฒนาสถานที่ภายในห้องสมุดเป็นระยะ ๆ ได้แก่ การทำสี การปรับขยายพื้นที่ เพื่อวางชั้นหนังสือ ที่นั่งอ่านหนังสือ รวมทั้งการจัดหาคอมพิวเตอร์ในการค้นหาหนังสือ จัดหาคอมพิวเตอร์ในการค้นอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม สนับสนุนโปรแกรมห้องสมุดเพื่อใช้ในการค้นหาหนังสือ สนับสนุนการจัดหาหนังสือ สื่ออื่น ๆ เข้าห้องสมุด ใช้งบอุดหนุนรายหัวเงินบริจาค รวมทั้งงบจัดสรร การแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากชุมชนหรืออื่น ๆ โดยมีมูลนิธิ ห้างร้านต่าง ๆ และรับการสนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ ทั่วไป

ปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด คือผู้ให้บริการและผู้รับบริการ มีความพึงพอใจในการอำนวยความสะดวกและบริการแก่ผู้ใช้ รวมทั้งงบประมาณที่ได้จากรัฐและจากจัดสรรเอง (ผู้บังคับบัญชา รายได้สถานศึกษา) และจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชน ห้องสมุดจึงเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ให้มีการพัฒนาและมีความคิดในการดึงผู้ใช้เข้าห้องสมุด

ปัญหาและอุปสรรคหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ประสบ ได้แก่ งบประมาณ ซึ่งไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญ แต่เป็นปัญหาคือการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร จะต้องมีการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นต้นแบบในการอ่านหนังสือให้กับนักเรียน ในส่วนของอาคารสถานที่ ได้มีการปรับปรุง มีการขยาย โดยการขยายพื้นที่ สำหรับวางชั้นหนังสือ ที่นั่งอ่านหนังสือ รวมทั้งที่นั่งการใช้สื่อมัลติมีเดีย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนบ้านบางม่วง จังหวัดพังงา

สถานภาพของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางม่วง จำนวน 148 คน แบ่งเป็นระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 23.60 ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 39.90 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจ ในการบริการของห้องสมุด ปรากฏผลดังนี้

1. นิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางม่วง พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับจริงหรือมาก ($\bar{X} = 3.11$) โดยนักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสืออยู่ในระดับจริงมากหรือมากที่สุด ($\bar{X} = 3.53$) ค่าเฉลี่ยที่รองลงมาคือ นักเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด อยู่ในระดับจริงหรือมาก ($\bar{X} = 3.31$) และนักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่าน อยู่ในระดับจริงหรือมาก ($\bar{X} = 3.28$) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 นิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วง

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนชอบอ่านหนังสือ	3.14	0.51	จริง
2. นักเรียนอ่านหนังสือที่ชอบซ้ำ กันหลายครั้ง	2.69	0.77	จริง
3. นักเรียนแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านกับเพื่อน	2.88	0.81	จริง
4. นักเรียนเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง	2.68	0.77	จริง
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในห้องสมุด	3.26	0.68	จริง
6. นักเรียนอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง	3.14	0.62	จริง
7. นักเรียนคอยดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย	3.14	0.63	จริง
8. นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่าน	3.28	0.72	จริง
9. นักเรียนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด	3.31	0.67	จริง
10. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ	3.53	0.62	จริงมาก
รวมทั้งหมด	3.11	0.37	จริง

2. ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางม่วง

2.1 การเข้าใช้ห้องสมุดพบว่านักเรียนใช้ห้องสมุดในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 22.30 ระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 ระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 ตามลำดับ

2.2 วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า จำนวน 121 คน รองลงมาคือ อ่านหนังสือมากที่สุด จำนวน 87 คน เพื่อทำการบ้าน จำนวน 79 คน และอื่น ๆ จำนวน 7 คน

2.3 การยืมหนังสือของห้องสมุด พบว่าจำนวนนักเรียนยืมหนังสือไม่บ่อยมีจำนวนมากที่สุด 108 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 ที่มีการยืมหนังสือบ่อยครั้งมีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30 ที่ไม่เคยยืมหนังสือในห้องสมุดเลย มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80

2.4 ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาชอบอ่านการ์ตูน จำนวน 111 คน หนังสือนิทาน จำนวน 107 คน ความรู้ทั่วไป จำนวน 75 คน นิยาย จำนวน 58 คน เรื่องสั้น จำนวน 36 คน เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ จำนวน 31 คน และ อื่น ๆ จำนวน 10 คน

3. ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางม่วง พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากหรือมาก ($\bar{X}=3.21$) โดยนักเรียนมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใจมากที่สุดหรือมากที่สุด 2 ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้ ($\bar{X}=3.53$) และ จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ ($\bar{X}=3.51$) และรองลงมาคือ หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย ($\bar{X}=3.43$) ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วง

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ	3.34	0.65	พอใจมาก
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ	3.25	0.69	พอใจมาก
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด	3.02	0.79	พอใจมาก
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ	2.82	0.77	พอใจมาก
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ	3.51	0.62	พอใจมากที่สุด
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ	3.08	0.83	พอใจมาก
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ	2.98	0.74	พอใจมาก
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม	3.24	0.84	พอใจมาก
9. มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี	3.28	0.78	พอใจมาก
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย	3.43	0.63	พอใจมาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้	3.53	0.68	พอใจมากที่สุด
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ	3.22	0.83	พอใจมาก
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ	3.20	0.79	พอใจมาก
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ	3.07	0.85	พอใจมาก
รวมทั้งหมด	3.21	0.36	พอใจมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วง มีข้อเสนอแนะดังนี้
 (1) ด้านกายภาพของห้องสมุด อยากให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น จำนวน 30 คน อยากให้ห้องสมุดมีพื้นที่กว้างมากขึ้น สำหรับเด็ก ๆ นั่งอ่านหนังสือ จำนวน 24 คน ให้เพิ่มโต๊ะเก้าอี้ที่นั่งอ่านมากขึ้น จำนวน 18 คน (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ อยากให้มีจำนวนหนังสือใหม่เพิ่มมากขึ้น เช่น การ์ตูน นิทาน เกม จำนวน 18 คน (3) ด้านการบริการของห้องสมุด อยากให้เพิ่มเวลาการให้บริการหลังเลิกเรียน จำนวน 10 คน อยากให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 12 คน

สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางม่วง จำนวน 120 คน เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน พฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจในการบริการของห้องสมุด ปรากฏผลดังนี้

4. นิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนบ้านบางม่วง พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับจริงหรือเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 2.86$) โดยนักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสืออยู่ในระดับจริงหรือเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.25$) ค่าเฉลี่ยที่รองลงมาคือ เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ อยู่ในระดับจริงหรือเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.16$) และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อยู่ในระดับจริงหรือเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.15$) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 นิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วง

ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนมักยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่าน	2.78	0.70	จริง
2. นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน	2.28	0.62	ไม่จริง
3. เวลาว่างช่วงพักกลางวัน นักเรียนจะไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด	2.57	0.79	จริง
4. นักเรียนหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมบทเรียนในแต่ละวิชา	2.67	0.69	จริง

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน	2.63	0.72	จริง
6. นักเรียนชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง	2.89	0.66	จริง
7. นักเรียนรู้สึกใช้เวลาหมดอย่างรวดเร็วเมื่ออ่านหนังสือ	2.87	0.79	จริง
8. นักเรียนชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุดของโรงเรียน	2.97	0.78	จริง
9. นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน	3.08	0.79	จริง
10. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ	3.16	0.58	จริง
11. เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยในเรื่องใด จะหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น มาอ่านให้หายสงสัย	2.98	0.57	จริง
12. นักเรียนคอยดูแลหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย	3.14	0.61	จริง
13. นักเรียนและเพื่อนแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน	2.86	0.76	จริง
14. นักเรียนชอบจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่น่าสนใจจากหนังสือที่อ่าน	2.65	0.72	จริง
15. นักเรียนจะคุยหรือเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง	2.76	0.77	จริง
16. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	3.15	0.51	จริง
17. นักเรียนได้ความรู้ใหม่ๆ จากการอ่านหนังสือ	3.25	0.58	จริง
รวมทั้งหมด	2.86	0.37	จริง

5. ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วง

5.1 การเข้าใช้ห้องสมุดพบว่านักเรียนใช้ห้องสมุดในระดับน้อยมากที่สุด สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 รองลงมา ระดับปานกลาง สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 และ ระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 ตามลำดับ

5.2 วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า จำนวน 85 คน รองลงมาคือ อ่านหนังสือมากที่สุด จำนวน 79 คน เพื่อทำการบ้าน จำนวน 58 คน และอื่น ๆ จำนวน 5 คน

5.3 การยืมหนังสือของห้องสมุด พบว่าจำนวนนักเรียนยืมหนังสือไม่บ่อยมีจำนวนมากที่สุด 89 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 ไม่เคยยืมหนังสือในห้องสมุดเลย มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 และที่มีการยืมหนังสือบ่อยครั้งมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

5.4 ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน พบว่า นักเรียนในมัธยมศึกษาชอบอ่าน การ์ตูน จำนวน 86 คน นิยาย จำนวน 68 คน นิตาน จำนวน 56 ความรู้ทั่วไป จำนวน 55 คน 5 เรื่องสั้น จำนวน 50 คน เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ จำนวน 30 คน และ อื่น ๆ จำนวน 10 คน

6. ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนบ้านบางม่วง พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุด ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากหรือมาก ($\bar{X}=2.91$) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใจมากหรือมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้ ($\bar{X}=3.38$) และ จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ ($\bar{X}=3.16$) และรองลงมาคือ หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย ($\bar{X}=3.04$) ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนบ้านบางม่วง

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ	2.96	0.73	พอใจมาก
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ	2.76	0.79	พอใจมาก
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด	2.66	0.82	พอใจมาก
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ	2.80	0.87	พอใจมาก
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ	3.16	0.76	พอใจมาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ	2.64	0.97	พอใจมาก
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ	2.66	0.98	พอใจมาก
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม	2.98	0.70	พอใจมาก
9. มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี	2.84	0.89	พอใจมาก
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย	3.04	0.74	พอใจมาก
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าใช้	3.38	0.64	พอใจมาก
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ	2.94	0.86	พอใจมาก
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ	2.98	0.80	พอใจมาก
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ	2.93	0.84	พอใจมาก
รวมทั้งหมด	2.91	0.52	พอใจมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วง มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ด้านกายภาพของห้องสมุด อยากให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่ม จำนวน 60 คน ให้เพิ่มโต๊ะ-เก้าอี้ นั่งอ่านมากขึ้น จำนวน 25 คน ให้มีน้ำสะอาดดื่มในห้องสมุด จำนวน 20 คน (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ อยากให้มีจำนวนหนังสือเพิ่มมากขึ้น เช่น ความรู้ทั่วไป การ์ตูน นิตาน นิยาย เรื่องสั้น จำนวน 24 คน (3) ด้านการบริการของห้องสมุด อยากให้เพิ่มเวลาการให้บริการ จำนวน 3 คน อยากให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 10 คน

7. ความคิดเห็นของครูโรงเรียนบ้านบางม่วงเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด

7.1. การให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด

ช่วงก่อนการพัฒนาห้องสมุด ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.63$) รองลงมา นโยบายการพัฒนาห้องสมุดของผู้บริหาร ($\bar{X}=4.57$) และข้อที่อยู่ในระดับมากรองลงมาคือ สนับสนุนให้มีการพัฒนาห้องสมุด ($\bar{X}=4.43$) ตามลำดับ

สำหรับบทบาทของครูในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด ครูมีความคิดเห็นว่ามีบทบาทในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุดมีจำนวน 8 คน กำหนดให้นักเรียนในชั้นที่รับผิดชอบไปช่วยทำงาน เมื่อเริ่มการพัฒนา จำนวน 5 คน มีบทบาทในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการห้องสมุด จำนวน 3 คน มีบทบาทในการเข้าร่วมวางแผนงานการพัฒนาห้องสมุด และช่วยเหลือในเรื่องติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน จำนวน 2 คน เท่ากัน และมีบทบาทในการช่วยเหลือเรื่องการระดมทุน เช่น ขอรับบริจาค จำนวน 1 คน

ระหว่างดำเนินการพัฒนาห้องสมุด (Process) ครูเป็นบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาในฐานะกรรมการ เช่น เป็นกรรมการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จำนวน 6 คน และเป็นกรรมการฝ่ายประเมินผล จำนวน 2 คน และในฐานะที่ครูที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการฯ ได้ให้การสนับสนุนโดยให้คำปรึกษา แนะนำ ในการทำงาน เช่น การจัดสถานที่ และตกแต่งภายในห้องสมุด จำนวน 5 คน สนับสนุนให้นักเรียนมาช่วยงานห้องสมุดต่อเนื่อง จำนวน 8 คน เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ “การใช้ห้องสมุด” จำนวน 1 คน

7.2. ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครูโรงเรียนบ้านบางม่วง

7.2.1 การเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าครูเข้าใช้ห้องสมุดในระดับปานกลางมากที่สุด สัปดาห์ละ 3-4 วัน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาในระดับน้อย สัปดาห์ละ 1-2 วัน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 และในระดับมาก สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

7.2.2 วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุด พบว่าเพื่อศึกษาค้นคว้า มีจำนวนมากที่สุด 25 คน รองลงมาคือเพื่ออ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง จำนวน 18 คน และใช้เพื่อเตรียมการสอน จำนวน 14 คน

7.2.3 ความถี่ในการยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด พบว่าครูยืมหนังสือ นาน ๆ ครั้ง มากที่สุด จำนวน 15 คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองไม่เคย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และบ่อยครั้ง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ

7.2.4 ประเภทของหนังสือที่เลือกอ่าน พบว่าครูชอบอ่านหนังสือประเภทความรู้ทั่วไปมากที่สุด จำนวน 27 คน รองลงมาคือ ตำรา/วิชาการ จำนวน 18 คน คู่มือประกอบอาชีพ จำนวน 10 คน เรื่องสั้น จำนวน 12 คน นิยาย จำนวน 7 คน และหนังสืออื่น ๆ จำนวน 1 คน ตามลำดับ

7.2.5 ความถี่ของการนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด พบว่า ครูนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และนำมาจัดกิจกรรมบ่อยครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนไม่เคยนำมาจัดกิจกรรมเลยมี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10

7.3 ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครูโรงเรียนบ้านบางม่วง พบว่าครูมีความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีความพึงพอใจในเรื่องของแสงสว่างในห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่รองลงมา 3 ข้อ ได้แก่ บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน และการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.37$) เท่ากัน ดังแสดงในตาราง 8

ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. จำนวนหนังสือที่ในห้องสมุดมีเพียงพอ	2.90	0.31	มาก
2. ความทันสมัยของหนังสือในห้องสมุด	3.10	0.55	มาก
3. สภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่า ชำรุด)	2.27	0.69	น้อย
4. จำนวนที่นั่งอ่าน	2.73	0.64	มาก
5. จำนวนพื้นที่โดยรวมของห้องสมุด	3.20	0.48	มาก
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ	2.83	0.79	มาก
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต	3.03	0.62	มาก
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุด	2.93	0.58	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด	2.50	0.68	มาก
10. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน	2.80	0.71	มาก
11. ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น	3.07	0.64	มาก
12. สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ	3.27	0.52	มาก
13. บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย	3.37	0.62	มาก
14. ความเงียบสงบในห้องสมุด	3.27	0.69	มาก
15. แสงสว่างในห้องสมุด	3.43	0.50	มาก
16. ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน	3.37	0.62	มาก
17. ป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์กิจกรรม	3.10	0.55	มาก
18. มนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ	3.37	0.56	มาก
19. จำนวนหนังสือที่ให้ยืม	3.10	0.55	มาก
20. ระยะเวลาในการให้ยืม	3.07	0.58	มาก
รวมทั้งหมด	3.04	0.33	มาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูโรงเรียนบ้านบางม่วง มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ด้านกายภาพของห้องสมุด ประกอบด้วย อยากให้ห้องสมุดสะอาดโดยงดรับประทานอาหารทุกประเภท จำนวน 2 คน (2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วยอยากให้มีจำนวนหนังสือใหม่ให้มากกว่านี้ และมีคอมพิวเตอร์ไว้ครูผู้สอนใช้งานได้อย่างเท่าเทียมกัน จำนวน 3 คน (3) ด้านการบริการของห้องสมุด ประกอบด้วยอยากให้มีเวลาการให้บริการ จำนวน 4 คน

บทที่ 5

การอภิปรายผล

โครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ ที่ประกอบด้วย การติดตามผลการดำเนินงานห้องสมุด 2 แห่ง ได้แก่ 1) วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยใช้ กระบวน การการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาปัจจัยถึง จุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการด้วยวิธีการประเมินผลแบบชิปปี้ (CIPP model)

ผลการประเมินแบบชิปปี้

1. ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน

สรุปได้ว่าสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ดำเนินการตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยดำเนินกิจกรรมแก่ห้องสมุด โรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ประกอบด้วย

1) ด้านการปรับปรุงทางกายภาพ ได้แก่ การปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งภายในและ ภายนอกห้องสมุด ตั้งแต่บริเวณโดยรอบห้องสมุด ทาสีห้องสมุด บริเวณที่นั่งอ่านหนังสือ ชั้นวาง หนังสือ ป้ายประชาสัมพันธ์การใช้ห้องสมุด ป้ายบอกหมวดหมู่หนังสือ ติดไฟฟ้าเพิ่มในบางจุด ปรับ ขยายห้องสมุด เป็นต้น

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ได้แก่ การจัดหาหนังสือ วัสดุ ห้องสมุดที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนและสอดคล้องกับชุมชนโดยรอบ ตลอดจนเครื่อง คอมพิวเตอร์ ชั้นวางหนังสือ เป็นต้น

3) การวิเคราะห์และการสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นของเดิมของห้องสมุด และที่สำนักหอสมุดกลางจัดหาให้ ภายหลัง รวมทั้งการประทับตรา ติดสันหนังสือ ติดบาร์โค้ดหนังสือ

4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การสอนศิลปะ การเล่าเรื่องหนังสือ การสืบค้นหาหนังสือ ทักษะการรู้สารสนเทศ การซ่อมหนังสือ ปลูกฝังการมีจิตอาสา สร้างคุณธรรมให้เกิดแก่นักเรียนและคนในชุมชนอย่าง ต่อเนื่องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5) การจัดการอบรมความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์ ได้แก่ การ อบรมให้แก่ครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ รวมทั้งครูและนักเรียนช่วยงานห้องสมุด เพื่อให้การ ดำเนินการห้องสมุดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ช่วยงานของห้องสมุดโรงเรียน เช่น การ สร้างฐานข้อมูลและวัสดุ การวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ การเตรียมตัวเล่มก่อนออกบริการ การจัด หนังสือขึ้นชั้น การสืบค้นหาหนังสือในห้องสมุด เป็นต้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน ความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

1) ด้านความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ห้องสมุดวัดพระบรมธาตุไชยา ไม่มีแผนพัฒนาห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจะทำก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นหรือเมื่อมีความต้องการเป็นคราว ๆ สำหรับโรงเรียนบ้านบางม่วง มีแผนพัฒนาห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาห้องสมุดโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนฯ ห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง มีการสนับสนุนให้นักเรียนไปช่วยงานห้องสมุด สำหรับห้องสมุดวัดพระบรมธาตุไชยา มีพระครูพิทักษ์เจตียนุกูล เป็นผู้กำกับดูแลห้องสมุดโดยมีการบริหารจัดการ มอบหมายงานให้สามเณรเป็นผู้ดูแลห้องสมุด ส่วนโรงเรียนบ้านบางม่วง มีนายจิตต์ ทองเสน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน การบริหารห้องสมุดขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ โดยมีการบริหารเชิงระบบคือวิชาการ กิจกรรม การช่วยเหลือนักเรียน และระบบสนับสนุนบุคลากร

2) ด้านความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน พบว่าห้องสมุดวัดพระบรมธาตุไชยา บุคลากรผู้ดูแลรับผิดชอบ จะเป็นครูและสามเณร ส่วนโรงเรียนบ้านบางม่วงผู้รับผิดชอบห้องสมุด อยู่ในรูปกรรมการฯ คือครูภาษาไทย ครูอนุบาล ครูคอมพิวเตอร์ ครูบรรณารักษ์ (ลูกจ้าง ระดับปริญญาตรี ไม่ใช่สาขาบรรณารักษ์) โดยบุคลากรทั้งสองโรงเรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจากการฝึกอบรมในเรื่องการดำเนินงานห้องสมุด และยังมีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ไม่มีบุคลากรตรงกับวิชาชีพทั้ง 2 แห่ง โดยเฉพาะบุคลากรครูโรงเรียนบ้านบางม่วงที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลห้องสมุด ไม่ได้ตรงกับวิชาชีพเลย แต่ก็สามารถดำเนินงานห้องสมุดได้

3) ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่าห้องสมุดวัดพระบรมธาตุไชยา ไม่ได้กำหนดแน่นอน จะเป็นงบอุดหนุนเป็นรายเดือน หากต้องการที่จะทำหรือพัฒนาในเรื่องใดในห้องสมุดก็ให้ขออนุมัติเป็นเรื่อง ๆ และคราว ๆ ไป และในการแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากรทางวัดพระบรมธาตุไชยาไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากเป็นโรงเรียนปริยัติธรรม จะมีบุคคลทั่วไปบริจาคเป็นครั้งคราว การสนับสนุนจากชุมชนหรืออื่น ๆ ส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาบริจาคบ้าง และงบประมาณในเรื่องค่าตอบแทนมีไม่เพียงพอกับค่าตอบแทนของครูที่สอนสามเณร ส่วนโรงเรียนบ้านบางม่วง มีงบประมาณจำนวนจำกัดไม่เพียงพอที่จะจ้างบุคลากรสายวิชาชีพมาดูแลห้องสมุด งบประมาณเป็นงบจัดสรร งบอุดหนุน ตามรายชื่อของนักเรียน

3. ด้านกระบวนการ ได้แก่ 1) การจัดทางกายภาพ 2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ 3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1) การจัดการทางกายภาพ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง มีปัญหาในด้านพื้นที่เหมือนกัน สำหรับวัดพระบรมธาตุไชยาได้ปรับปรุงห้องสมุด มีการพัฒนาอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดเป็นระยะ ได้แก่ ทาสี ปรับขยายห้อง อื่น ๆ และเนื่องจากห้องสมุดเป็นอาคารเตี้ยติดพื้นดินทำให้มีปัญหาด้านความชื้น เป็นสาเหตุทำให้ห้องสมุดมีกลิ่นอับชื้น จึงต้องมีการดูแลเป็นพิเศษ ส่วนห้องสมุดโรงเรียนบ้านบางม่วง ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดให้

มีความกว้างขวางขึ้น โดยได้ดำเนินการเป็นระยะ ๆ มีการทาสี ปรับขยายพื้นที่ เพื่อวางชั้นหนังสือที่นั้งอ่านหนังสือ

2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 2 แห่งจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ในจำนวนที่จำกัด

3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน พบว่าครูผู้สอนวัดพระบรมธาตุไชยา มีการวางแผนการสอน โดยมีกิจกรรมที่จะต้องนำนักเรียน (สามเณร) มาใช้ห้องสมุด ให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสอดคล้องกับการเรียนการสอน สนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดกิจกรรมเล่านิทาน หรือแนะนำหนังสือ ในห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาได้มีการสอดแทรกในชั่วโมงแรก ๆ ของการสอน และสนับสนุนให้มีการหมุนเวียนหนังสืออ่านในห้องเรียน การสนับสนุนนักเรียนให้มีการจัดตั้งชมรมห้องสมุดนั้นยังไม่มีการจัดตั้งเนื่องจากจำนวนนักเรียนมีจำนวนไม่มากนักที่จะตั้งเป็นชมรม และนักเรียนจะใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ ส่วนโรงเรียนบ้านบางม่วง ครูผู้สอนมีการวางแผนการสอน มีกิจกรรมที่จะต้องนำนักเรียนมาใช้ห้องสมุด มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน สนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดกิจกรรมเล่านิทาน หรือแนะนำหนังสือ ในห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง กำหนดให้บรรณารักษ์สอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนทุกชั้นเรียนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนให้มีการหมุนเวียนหนังสืออ่านในห้องเรียน สนับสนุนนักเรียนให้มีการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด

4. ด้านผลผลิต ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบริการห้องสมุด 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด 5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

1) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียน พบว่านักเรียนประถมศึกษารโรงเรียนบ้านบางม่วงเข้าใช้ห้องสมุด 5 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า การยืมหนังสือของนักเรียนจะมีการยืมหนังสือไม่บ่อย ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านโดยการยืมหนังสือจากห้องสมุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนทราบว่านิสัยรักการอ่านนั้นคือการยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน แต่ในความเป็นจริงนักเรียนไม่ค่อยได้ยืมหนังสือไปอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัทยา อินทร์วิมล (2552. บทคัดย่อ) ที่ศึกษาองค์ประกอบต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบที่สัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ได้แก่ นิสัยรักการอ่าน การสนับสนุนด้านการอ่านของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด การสนับสนุนการใช้ห้องสมุดของครู และการเลียนแบบเพื่อนในการใช้ห้องสมุด ส่วนประเภทของหนังสือที่อ่านมากที่สุดคือการ์ตูนซึ่งสอดคล้องกับวัยของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ส่วนใหญ่ชอบอ่านนิทานหรือการ์ตูนเพราะเข้าใจง่าย และมีรูปภาพประกอบ

ขณะที่พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยาและโรงเรียนบ้านบางม่วงเข้าใช้ห้องสมุดไม่เหมือนกัน คือนักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยา เข้าใช้ห้องสมุด 5 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วงเข้าใช้ห้องสมุด 1-2 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด ส่วนวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 2 แห่ง เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า และมีการยืมหนังสือไม่บ่อย การยืมหนังสือไม่สอดคล้องกับนิสัยรักการอ่านเช่นเดียวกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ประเภทของหนังสือที่นักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยาอ่านมากที่สุดคือความรู้ทั่วไป ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วงอ่านมากที่สุดคือการตูน

2) พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของครู พบว่าครูวัดพระบรมธาตุไชยาและโรงเรียนบ้านบางม่วงเข้าใช้ห้องสมุดแตกต่างกัน กล่าวคือครูวัดพระบรมธาตุไชยาเข้าใช้ห้องสมุด 1-2 วันต่อสัปดาห์ ส่วนครูโรงเรียนบ้านบางม่วงเข้าใช้ห้องสมุด 3-4 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งคล้ายคลึงกับผลงานวิจัยของจารวี พักโพธิ์ (2554. บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ห้องสมุดของครู ทั้ง 2 แห่งคือเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า และความรู้ในการยืมหนังสือยืมหนังสือนาน ๆ ครั้ง ส่วนประเภทของหนังสือที่ครูอ่าน ครูวัดพระบรมธาตุไชยา อ่านหนังสือประเภทตำรา/วิชาการ และความรู้ทั่วไป มากเท่ากัน ส่วนครูโรงเรียนบ้านบางม่วงอ่านความรู้ทั่วไปมากที่สุด ความถี่ของการนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด ปรากฏว่าครูทั้ง 2 แห่ง โดยมีการนำนักเรียนมาจัดกิจกรรม นาน ๆ ครั้ง ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากจำนวนภาระงานสอนในห้องเรียนของครูแต่ละคนมีจำนวนมาก หรือเคยชินกับการสอนในรูปแบบเดิม คือการบรรยายในชั้นเรียนโดยใช้แบบเรียนหรือเอกสารที่ครูมีอยู่เพื่อใช้ประกอบการสอนเป็นหลัก

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการห้องสมุด พบว่านักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วงมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับรายละเอียดของความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดที่มีความพึงพอใจมากในเรื่องห้องสมุดมีความสะอาดน่าเข้าใช้ ส่วนความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยคือ จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือ และจำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ต

ขณะที่ความพึงพอใจที่มีต่อการบริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 2 แห่ง มีความพึงพอใจมาก สำหรับรายละเอียดของความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดที่มีความพึงพอใจมากของนักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยาและโรงเรียนบ้านบางม่วงคือห้องสมุดมีความสะอาดน่าเข้าใช้ เหมือนกัน ส่วนความพึงพอใจน้อย โดยนักเรียนวัดพระบรมธาตุไชยา มีความคิดเห็นว่า จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือ และจำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ต้องการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและค้นหาหนังสือในฐานข้อมูลมากขึ้น

4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการห้องสมุด พบว่า ครูทั้ง 2 แห่ง มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับรายละเอียดของความพึงพอใจของครูที่มีต่อบริการของห้องสมุด คือครูวัดพระบรมธาตุไชยาพึงพอใจเรื่องห้องสมุดมีจำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งเพียงพอ ส่วนครูโรงเรียนบ้านบางม่วงมีความพึงพอใจเรื่องแสงสว่างในห้องสมุด ส่วนความพึงพอใจน้อยของครูวัดพระบรมธาตุไชยา และโรงเรียนบ้านบางม่วงมีความพอใจน้อยในเรื่องสภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่าชำรุด) เหมือนกัน และครูโรงเรียนวัดพระบรมธาตุไชยามีความพึงพอใจต่อจำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต อีกหนึ่งข้อ

5) นิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านบางม่วงมีนิสัยรักการอ่านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่าการอ่านจะทำให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ. 2545: ออนไลน์) ที่พบว่านักเรียนให้เหตุผลในการอ่านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และชอบอ่าน ส่วนส่วนนิสัยรักการอ่านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของนักเรียนประถมโรงเรียนบ้านบางม่วง คือเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง

ขณะที่นักเรียนมัธยมศึกษาวัดพระบรมธาตุไชยาและโรงเรียนบ้านบางม่วง พบว่านิสัยรักการอ่านที่เป็นจริงหรือมาก คือ นักเรียนชอบไปห้องสมุดเพราะนักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ เช่นกัน

สำหรับความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักเรียนและครู มีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ด้านกายภาพของห้องสมุด นักเรียนประถมศึกษา ต้องการให้ห้องสมุดมีเครื่องคอมพิวเตอร์ และมีพื้นที่กว้างขวางมากขึ้น สำหรับเด็ก ๆ นั่งอ่านหนังสือ และอยากให้มีโต๊ะเก้าอี้ นั่งอ่าน นักเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 2 แห่งมีข้อเสนอแนะที่เหมือนกันคือให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้นและให้มีน้ำสะอาดดื่มในห้องสมุด ส่วนครูมีความต้องการให้มีการปรับปรุงห้องสมุดเนื่องจากมีความชื้นจากพื้นขึ้นมา และอยากให้อ่างสมุดสะอาดโดยการงดรับประทานอาหารทุกประเภท

(2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ นักเรียนประถมศึกษาที่มีความต้องการให้มีจำนวนหนังสือใหม่เพิ่ม เช่น การ์ตูน นิทาน เกม นักเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 2 แห่ง มีข้อเสนอแนะที่เหมือนกันคือให้มีจำนวนหนังสือเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ความรู้ทั่วไป สารคดี การ์ตูน นิทาน นิยาย เรื่องสั้น ส่วนครูทั้ง 2 แห่งมีข้อเสนอแนะที่เหมือนกัน คือให้มีจำนวนหนังสือใหม่ให้มากกว่านี้ และมีคอมพิวเตอร์ไว้ครูผู้สอนใช้งานได้อย่างเท่าเทียมกัน

(3) ด้านการบริการของห้องสมุด นักเรียนประถม ต้องการให้เพิ่มเวลาการให้บริการหลังเลิกเรียน และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น นักเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 2 แห่งมีข้อเสนอแนะที่เหมือนกันคือต้องการให้เพิ่มเวลาการให้บริการ และให้ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ส่วนครูโรงเรียนต้องการให้เพิ่มเวลาการให้บริการ และให้มีการยืมหนังสือและเข้าใช้ห้องสมุดให้มากขึ้น

สรุป

จากการติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้ข้างต้น พบว่าห้องสมุดโรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมการให้บริการอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะความพร้อมด้านบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการและดูแลกิจการด้านห้องสมุด เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบในภาระหน้าที่ดังกล่าวตามวาระและเหตุอันจำเป็นตามสถานการณ์ จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการดำเนินงานห้องสมุดประการหนึ่งที่สำคัญนั้นก็คือ บุคลากรที่รับผิดชอบภาระหน้าที่งานห้องสมุด คณะผู้วิจัยจึงมุ่งไปที่ประเด็นการพัฒนาหรือให้ความรู้ด้านห้องสมุดแก่บุคลากรที่รับผิดชอบด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากบุคลากรนี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญให้งานห้องสมุดสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ความรู้เกี่ยวกับงานห้องสมุดประกอบด้วยความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์หมวดหมู่หนังสือ และการบันทึกรายการบรรณานุกรมลงในฐานข้อมูล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการดูแลบำรุงรักษาหนังสืออย่างง่าย ด้วยความรู้พื้นฐานเหล่านี้จะทำให้บุคลากรที่รับผิดชอบสามารถนำไปปรับหรือประยุกต์ใช้ตามสภาวะของเหตุการณ์ในแต่ละห้องสมุดได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2556 จาก http://www.thaiedresearch.org/thaied/index.php?q=thaied_results&-table=thaied_results&-action=browse&-cursor=310&-skip=300&-limit=30&-mode=list&-sort=researcher+asc&-recordid=thaied_results%3Fid%3D4104.
- กฤษฎาภักดิ์ อิมพ์พันธุ์เบน. (2551). ศึกษาผลกระทบของนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี. ปรินญาณินพนธ์ รม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไข่มุก เหล่าสุนทร. (2550). ความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณินนุช พิจิตรนกร. (2550). การประเมินโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารวี พักโพธิ์. (2554). การใช้ห้องสมุดประกอบการสอนและเจตคติต่อการใช้ห้องสมุดประกอบการสอนของครูของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิระศักดิ์ สารรัตน์. (2551). ชุดเรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติการ: การประเมินโครงการ. ปทุมธานี: จิระศักดิ์ สารรัตน์ (จัดจำหน่าย).
- เชาว์ อินโย. (2553). การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์. (2551). การประเมินโครงการพัฒนาวิทยานิพนธ์นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดา สุวรรณสาครกุล. (2554). การศึกษาคุณลักษณะของตัวแบบในการอ่านที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงนารถ ชัยรัตน์. (2548). สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : การฟื้นฟูห้องสมุดโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบภัยพิบัติ จังหวัดพังงา ใน ครบรอบ 1 ปี ธรณีพิบัติสึนามิ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7 ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญสม เล้าพูนพิทยะ และพิมล เมฆสวัสดิ์. (2555, มกราคม-มิถุนายน). บริการวิชาการแก่ชุมชน: การสร้างสรรค์เพื่อความยั่งยืน. วารสารบรรณศาสตร์ มศว. 5(1): 119-124.
- ปัทมา อินทร์วิมล. (2552). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2555). เทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ผู้จัดทำ].
- พิสนุ ฟองศรี. (2553). เทคนิควิธีการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- วรศรา ทาทอง. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สกุณี เกรียงชัยพร. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหาดอนอูปลั้มภักดิ์ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชาติ ประเสริฐรัตน์สินธุ์. (2554). การประเมินผลโครงการ : หลักการและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- สุรัสวดี อินทร์ชัย. (2551). การศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนสำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนกรณีศึกษามหาวิทยาลัยพายัพกับมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปร.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่: บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภา สารเถื่อนแก้ว. (2550). การศึกษาผลการดำเนินงานและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1: กรณีศึกษา 3 อำเภอ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- อเนก พ. อนุกุลบุตร. (2556). ประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: บริษัท อีดีเบส จำกัด.
- Stufflebeam, Daniel L. & Shinkfield, Anthony J. (2007). **Evaluation Theory, Models, and Applications** . San Francisco: Jossey -Bass.

ภาคผนวก

- แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด
- แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา
- แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา
- แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดของนักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา
- แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด และความพึงพอใจต่อบริการของห้องสมุดของครู
- ประมวลภาพโครงการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของห้องสมุด
วันที่สัมภาษณ์.....โรงเรียน.....

ชื่อผู้อำนวยการ.....

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน.....ปี.....เดือน

1.2 จำนวนผู้ช่วยงานบริหารโรงเรียน.....คน

2. การสนับสนุนของผู้บริหาร

2.1 มีการพัฒนาห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ มี ขอสำเนาเอกสาร

ไม่มี ใช้วิธีการดำเนินการอย่างไร.....

.....
.....
.....

2.2 ลักษณะการบริหารงานห้องสมุด

ขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ

เป็นส่วนหนึ่งของงาน (เช่น งานแนะแนว) ที่ขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ

ลักษณะอื่น ๆ (ระบุ).....

.....
.....
.....

2.3 ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด

ในรูปคณะกรรมการ ขอสำเนาเอกสาร

ครูบรรณารักษ์

อื่น ๆ (ระบุ).....

.....

2.4 ภาระงานที่กำหนดให้ครูบรรณารักษ์

เป็นบรรณารักษ์อย่างเดียว

เป็นบรรณารักษ์และสอนด้วย ขอสำเนาเอกสาร (จำนวนชั่วโมงสอน)

เป็นบรรณารักษ์ สอน และงานอื่น ๆ ขอสำเนาเอกสาร (จำนวนชั่วโมงสอน/ภาระงานอื่น
ที่ได้รับมอบหมาย)

2.5 การกำหนดงบประมาณให้กับห้องสมุด

- จัดแบ่งงบประมาณประจำปี สำหรับห้องสมุดโดยเฉพาะ
- เป็นงบประมาณที่รวมอยู่กับงบประมาณของฝ่ายวิชาการ
- ไม่ได้กำหนดให้แน่นอน หากต้องการขออะไรให้อนุมัติเป็นคราว ๆ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.6 จำนวนงบประมาณที่ได้รับในช่วงปีที่ผ่านมา (ขอตัวเลขภายหลัง)

2.7 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร

- ไม่ได้ดำเนินการ
- ดำเนินการโดย.....

2.8 การสนับสนุนบรรณารักษ์ในด้านความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์

- ให้เรียนรู้เอง
- ให้เรียนรู้กับบรรณารักษ์โรงเรียนอื่น
- ส่งไปอบรมกับสมาคมห้องสมุดฯ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.9 การสนับสนุนห้องสมุดในด้านบุคลากร

- ให้ครูในโรงเรียนไปช่วยงานห้องสมุด และมีการอำนวยความสะดวกอย่างไร เช่น

ยืดหยุ่นด้านเวลาด้านภาระงานสอน

- ให้นักเรียนไปช่วยงานห้องสมุด ให้นโยบายไปหรือไม่ อย่างไร

2.10 การให้ความสำคัญต่อห้องสมุด

1) กำหนดให้ครูผู้สอนวางแผนการสอน โดยมีกิจกรรมที่ต้องให้นักเรียนมาใช้ห้องสมุด

- ใช่ ไม่ใช่

อย่างไร.....

2) สนับสนุนให้บรรณารักษ์จัดกิจกรรมเล่านิทาน หรือแนะนำหนังสือในห้องสมุด สัปดาห์ละครั้ง

- ใช่ ไม่ใช่

3) กำหนดให้บรรณารักษ์สอนการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนทุกชั้นเรียนในชั่วโมงกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียน ใช่ ไม่ใช่

4) สนับสนุนให้มีกาหมุ่นเวียนหนังสืออ่านในห้องเรียน ใช่ ไม่ใช่

5) สนับสนุนนักเรียนให้มีการจัดตั้งชมรมห้องสมุด ใช่ ไม่ใช่

6) กำหนดให้ห้องสมุดเปิดบริการนอกเวลาราชการ ใช่ ไม่ใช่

หาก ใช่ กำหนดเวลาหรือแนวปฏิบัติอย่างไร

.....
.....

2.11 การปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด

1) มีการพัฒนาสถานที่ในห้องสมุดเป็นระยะ ใช่ ไม่ใช่
ได้แก่ ทาสี ปรับขยายห้อง อื่นๆ

.....
.....

2) จัดหาคอมพิวเตอร์ในการค้นหาหนังสือเพิ่มเติม ใช่ ไม่ใช่

3) จัดหาคอมพิวเตอร์ในการค้นอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติมเพิ่มเติม ใช่ ไม่ใช่

4) สนับสนุนโปรแกรมห้องสมุดเพื่อใช้ในการค้นหาหนังสือ ใช่ ไม่ใช่

5) สนับสนุนการจัดหาหนังสือ สื่อ อื่นๆ เข้าห้องสมุด ใช่ ไม่ใช่

เช่น หางบให้ต่างหากเพิ่ม

.....
.....

2.12 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนจากชุมชนหรือที่อื่น ๆ

1) ขอความร่วมมือ/การสนับสนุนกับหน่วยงานของรัฐเพื่อเป็นแหล่งสนับสนุน
 ใช่ ไม่ใช่ เช่น เครือข่ายระหว่างโรงเรียน หน่วยงานรัฐด้วยกัน

.....
.....

2) ขอความร่วมมือ/สนับสนุนภายในชุมชน ใช่ ไม่ใช่

เช่น วัด อบต. อบจ

.....
.....

3) ขอความร่วมมือ/การสนับสนุนภายนอกชุมชน ใช่ ไม่ใช่

เช่น องค์กรหรือมูลนิธิเอกชนต่าง ๆ.....

3. ตามความคิดเห็นของท่านแล้ว คิดว่าปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนความสำเร็จของห้องสมุด

.....
.....
.....
.....
.....

4. ปัญหา/อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ประสบ ได้แก่

งบประมาณ

.....
.....
.....
.....
.....

บุคลากร

.....
.....
.....
.....

อาคารสถานที่

.....
.....
.....
.....

แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () ประถม 4 () ประถม 5 () ประถม 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนตามความเป็นจริง

ข้อความ	จริงมาก	จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. นักเรียนชอบอ่านหนังสือ				
2. นักเรียนอ่านหนังสือที่ชอบซ้ำๆ กันหลายครั้ง				
3. นักเรียนแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านกับเพื่อน				
4. นักเรียนเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง				
5. นักเรียนชอบเข้าร่วมกิจกรรมในห้องสมุด				
6. นักเรียนอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง				
7. นักเรียนดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย				
8. นักเรียนยืมหนังสือจากห้องสมุดไปอ่าน				
9. นักเรียนชอบไปอ่านหนังสือในห้องสมุด				
10. นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ				

แบบสอบถามพฤติกรรมในการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเป็นจริง

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () ประถม 4 () ประถม 5 () ประถม 6

ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

1. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน

() 5 วัน/สัปดาห์ () 3 - 4 วัน/สัปดาห์ () 1- 2 วัน/สัปดาห์

2. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียน () ทำการบ้าน () อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง

() อื่น ๆ โปรดระบุ

3. นักเรียนยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคยเลย (ระบุเหตุผล).....

4. นอกจากหนังสือเรียนแล้ว นักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เรื่องสั้น () นิยาย () หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ

() ความรู้ทั่วไป () นิทาน () การ์ตูน

() อื่น ๆ โปรดระบุ

ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการของห้องสมุด

ข้อความ	พอใจมากที่สุด	พอใจมาก	พอใจน้อย	พอใจน้อยที่สุด
1. จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ				
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ				
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด				
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ				
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ				
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ				
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ				
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม				
9. มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี				
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย				
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้				
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ				
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ				
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ				

แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () มัธยม 1 - 3 () มัธยม 4 - 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนตามความเป็นจริง

ข้อความ	จริงมาก	จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. นักเรียนมักยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่าน				
2. นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน				
3. เวลาว่างช่วงพักกลางวัน นักเรียนจะไปอ่านหนังสือในห้องสมุด				
4. นักเรียนหาหนังสือมาอ่านเพิ่มเติมบทเรียนในแต่ละวิชา				
5. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด				
6. นักเรียนชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง				
7. นักเรียนรู้สึกเวลาหมดไปอย่างรวดเร็วเมื่ออ่านหนังสือ				
8. นักเรียนชอบอ่านหนังสือใหม่ในห้องสมุดของโรงเรียน				
9. นักเรียนชอบไปห้องสมุด เพราะมีหนังสือหลากหลายประเภทให้เลือกอ่าน				
10. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเสร็จแล้ว มักเก็บวางเป็นระเบียบ				
11. เมื่อนักเรียนเกิดความสงสัยในเรื่องใด จะหาหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาอ่านให้หายสงสัย				
12. นักเรียนคอยดูแลรักษาหนังสือไม่ให้ชำรุดเสียหาย				
13. นักเรียนและเพื่อนแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน				
14. นักเรียนชอบจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่น่าสนใจจากหนังสือที่อ่าน				
15. นักเรียนจะคุยหรือเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนฟัง				
16. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				
17. นักเรียนได้ความรู้ใหม่ ๆ จากการอ่านหนังสือ				

แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเป็นจริง

โรงเรียน.....

ระดับชั้นที่เรียน () มัธยม 1 - 3 () มัธยม 4 - 6

ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

1. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียน

() 5 วัน/สัปดาห์ () 3 - 4 วัน/สัปดาห์ () 1- 2 วัน/สัปดาห์

2. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ศึกษาค้นคว้าเพื่อการเรียน () ทำการบ้าน () อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง
() อื่น ๆ โปรดระบุ

3. นักเรียนยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคยเลย (ระบุเหตุผล).....

4. นอกจากหนังสือเรียนแล้ว นักเรียนชอบอ่านหนังสือประเภทไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เรื่องสั้น () นิยาย () หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ

() ความรู้ทั่วไป () นิทาน () การ์ตูน

() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านความพึงพอใจที่มีต่อบริการของห้องสมุด

ข้อความ	พอใจมากที่สุด	พอใจมาก	พอใจน้อย	พอใจน้อยที่สุด
1. จำนวนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมีเพียงพอ				
2. มีหนังสือใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ				
3. หนังสือไม่ชำรุดฉีกขาด				
4. จำนวนเก้าอี้หรือที่นั่งมีเพียงพอ				
5. จำนวนพื้นที่ของห้องสมุดไม่คับแคบ				
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ค้นหาหนังสือมีเพียงพอ				
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้สืบค้นอินเทอร์เน็ตมีเพียงพอ				
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุดเหมาะสม				
9. มีครูช่วยเหลือแนะนำในห้องสมุดอย่างดี				
10. หยิบหนังสือจากชั้นได้ง่าย				
11. ห้องสมุดมีความสะอาดและน่าเข้าไปใช้				
12. ห้องสมุดมีความเงียบสงบ				
13. จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุดมีเพียงพอ				
14. ระยะเวลาที่ให้ยืมมีเพียงพอ				

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุด

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ การให้การสนับสนุนของคุณ

วันที่บันทึก.....

โรงเรียน.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

สถานภาพส่วนตัว

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่นๆ (ระบุ)
4. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
5. วิชาที่สอน
 - 5.1 จำนวนคาบ/สัปดาห์
 - 5.2 จำนวนคาบ/สัปดาห์
 - 5.3 จำนวนคาบ/สัปดาห์
6. ภาระงานอื่น
 - 6.1
 - 6.2

การให้การสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด

ช่วงก่อนการพัฒนาห้องสมุด

1. ท่านมีความเห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด
2. ท่านเห็นด้วยกับนโยบายการพัฒนาห้องสมุดของผู้บริหาร เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด
3. ท่านสนับสนุนให้มีการพัฒนาห้องสมุด เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด
4. ท่านสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพียงไร
 มากที่สุด มาก พอประมาณ น้อย น้อยที่สุด
5. ในการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด ท่านได้เข้าไปมีบทบาทอย่างไร
 เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาห้องสมุด
 เข้าร่วมวางแผนงานการพัฒนาห้องสมุด
 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุด

- กำหนดให้นักเรียนในชั้นที่รับผิดชอบไปช่วยทำงาน เมื่อเริ่มการพัฒนา
- ช่วยเหลือในเรื่องการติดต่อประสานงาน เพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน
- ช่วยเหลือในเรื่องการระดมทุน เช่น ขอรับบริจาค

6. ระหว่างดำเนินการพัฒนาห้องสมุด (process)

- เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนในกิจกรรมการพัฒนา ในฐานะกรรมการฯ เช่น
 - เป็นกรรมการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - เป็นกรรมการฝ่ายประเมินผล
 -
 -
 -

- ในฐานะครูที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการฯ ได้ให้การสนับสนุนโดย

- ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการทำงาน เช่น
 - การจัดสถานที่ และตกแต่งภายในห้องสมุด

.....

.....

.....

.....

- ช่วยในการคัดเลือกหนังสือ
- เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ “การใช้ห้องสมุด”
- สนับสนุนให้นักเรียนมาช่วยงานห้องสมุดต่อเนือง

แบบสอบถามพฤติกรรมและความพึงพอใจในการใช้บริการห้องสมุดของคุณ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความเป็นจริง

โรงเรียน.....

เพศ () ชาย เพศ () หญิง

อายุปี ประสบการณ์ในการสอน.....ปี

ระดับชั้นที่เรียน () ประถม 1 - 3 () ประถม 4 - 6 () มัธยม 1 - 3 () มัธยม 4 - 6

ด้านพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด

1. ท่านเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนสัปดาห์ละ

() 5 วัน/สัปดาห์ () 3 - 4 วัน/สัปดาห์ () 1- 2 วัน/สัปดาห์

2. ท่านเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ศึกษาค้นคว้า () เตรียมการสอน () อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง

() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคย

4. ท่านชอบอ่านหนังสือประเภทไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ตำราวิชาการ () เรื่องสั้น () นิยาย () คู่มือประกอบอาชีพ

() ความรู้ทั่วไป () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ท่านเคยนำนักเรียนมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในห้องสมุด

() บ่อยครั้ง () ไม่บ่อย () ไม่เคย

ความพึงพอใจที่มีต่อบริการห้องสมุดของครู

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1. จำนวนหนังสือที่ในห้องสมุดมีเพียงพอ				
2. ความทันสมัยของหนังสือในห้องสมุด				
3. สภาพตัวเล่มหนังสือ (เก่า ชำรุด)				
4. จำนวนที่นั่งอ่าน				
5. จำนวนพื้นที่โดยรวมของห้องสมุด				
6. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการค้นหาหนังสือ				
7. จำนวนคอมพิวเตอร์ใช้ในการสืบค้นอินเทอร์เน็ต				
8. เวลาเปิด-ปิดของห้องสมุด				
9. การมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือเข้าห้องสมุด				
10. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอน				
11. ความสะดวกในการหยิบตัวเล่มจากชั้น				
12. สภาพความเรียบร้อยของชั้นวางหนังสือ				
13. บริเวณที่นั่งอ่านสะอาด/เรียบร้อย				
14. ความเงียบสงบในห้องสมุด				
15. แสงสว่างในห้องสมุด				
16. ความสะดวกของเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน				
17. ป้ายประกาศ/ประชาสัมพันธ์กิจกรรม				
18. มนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ				
19. จำนวนหนังสือที่ให้ยืม				
20. ระยะเวลาในการให้ยืม				

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุด

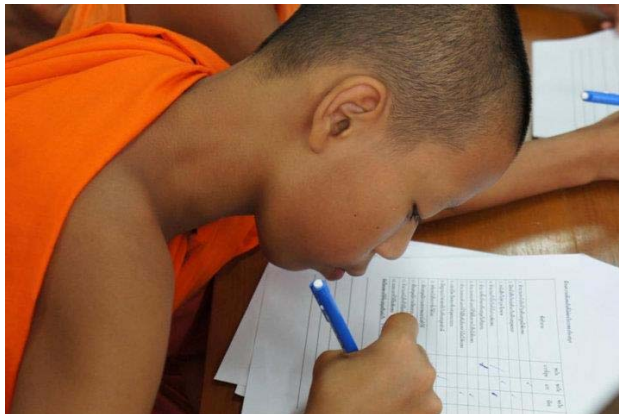
.....

.....

.....

ประมวลภาพโครงการวิจัย
เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชนในภาคใต้

วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา

